Tribal Economy

ce
72

Dr. Jayeshkumar N. Barot

Published by

Surabhi Publications

516, Virani Chambers

Opp. Taskent Petrol Pump, Sardar Gunj Anand-388001

e-mail : ibd2692@gmail.com

M.: 09429252719, 09426583589

218.772
BAR

D1291

Vendor

Bill No / Dt. 18-8-21

Price 795/-

Accession No. D1291

Sing of Librarian

First Published 2015

© Reserved

ISBN : 978-93-85099-01-4

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Printed in India

Published by : Abhishek Dahulia for Surabhi Publications Anand & Typeset by Lucky Graphic Delhi & Printed at Amba Offset, Delhi-93.

Contents

Chapter - 1 Introduction 9

Chapter - 2 Reference Review 25

Chapter - 3 Introduction Of Adivasi 41

Chapter 4 Introduction Of Respondents 66

Chapter -5 Economic System Of Adivasi 85

Chapter 6 Conclusion 114

Chapter 7 Socio - Cultural Issues Of Tribes 126

Chapter 8 Garasiya Adivasi Culture & Modern ....
Trends 134

ઉત્તર ગુજરાતના આદિવાસીઓની અર્થવ્યવસ્થા

ડૉ.જયેશકુમાર એન. બારોટ

Uttar Gujarat na Aadivasioni Arthvyavastha

By

Dr. Jayeshkumar N.Barot

333.2
BAR
U17955

First Published-2014

©Reserved

ISBN No. 978-81-926211-5-9

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

શ્રીમતી આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટસ કોલેજ, સતલાસણા

સી.પી.ઈ. અંતર્ગત

યુ.જી.સી. (નવી દિલ્હી) અનુદાનિત

રિસર્ચ પ્રોઝેક્ટ

(૧૧ મો પ્લાન – ૨૦૦૭ – ૨૦૧૨)

ઓક્ટોમ્બર, ૨૦૧૩

Printed in India
Kohinoor Printers,
Satlasana.

Smt.R.M.Prajapati Arts College
Satlasana Library
UGC
Reg. No. U17955 Date 1-1-20
Sub. Tribal Economic Rs. —

Publishers
Principal
Smt.R.M.Prajapati Arts college
At.Satlasana. Dist.Mehsana-384330

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	વિગત	પાન નં.
૧	પ્રકરણ-૧ પ્રસ્તાવના	૧
૨	પ્રકરણ-૨ સંદર્ભ સાહિત્યની સમીક્ષા	૧૮
૩	પ્રકરણ-૩ આદિવાસીઓનો પરિચય	૩૬
૪	પ્રકરણ-૪ ઉત્તરદાતાઓનો પરિચય	૬૯
૫	પ્રકરણ-૫ આદિવાસીઓની અર્થવ્યવસ્થા	૮૯
૬	પ્રકરણ-૬ નિષ્કર્ષો	૧૨૦
૭	સંદર્ભ સૂચિ	૧૩૨

જીવનશૈલીની તંદુરસ્તી પર થતી અસરો : એક અભ્યાસ

પ્રા. ધર્મેન્દ્રકુમાર જી. પટેલ

Jivanshaili Ni Tandurasti Par Thati Asaro : Ek Abhyas
By
Pro. Dharmendrakumar G. Patel

362
PAT
U18425

First Published-2014
©Reserved

ISBN No. 978-93-84601-00-3

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Printed in India
Kohinoor Printers,
Satlasana.

Smt.R.M.Prajapati Arts College
Satlasana Library
UGC
Reg. No U18425 Date 11-1-20
Sub. health Rs. —

Publishers
Principal
Smt.R.M.Prajapati Arts college
At.Satlasana. Dist.Mehsana-384330

અનુક્રમણિકા

અધ્યય ક્રમ	પ્રકરણ શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
	પ્રસ્તાવના	૩
પ્રકરણ- ૧	પરંપરાગત તથા આધુનિક જીવનશૈલી તથા તંદુરસ્તી	૫
પ્રકરણ- ૨	ઉત્તરદાતાઓનો પરિચય	૨૮
પ્રકરણ- ૩	જીવનશૈલી તથા તંદુરસ્તી	૫૬
પ્રકરણ- ૪	તારણો	૮૫
	ઉપસંહાર	૯૦
	સંદર્ભ ગ્રંથ	૯૪

Faulty Methods Poor Communication

Dr. Dipak K. Desai

U13490

"Faulty Methods Poor Communication"

By

Dr. Dipak K. Desai

428.014
DES
U13490

First Published-2014

©Reserved

ISBN No.978-81-926211-4-2

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Smt.R.M.Prajapati Arts College
Satlasana Library
UGC
Reg. No U13490 Date 28-11-19
Sub Communication Skill Rs. —

Printed in India
Kohinoor Printers,
Satlasana.

Contents

* Preface
1. Introduction 1
2. Review of Related Literature 8
3. Research Design 66
4. Analysis and Interpretation 69
5. Findings and Suggestions 78
6. Conclusion 85
7. Bibliography 86

Kundanika Kapadiya ni Navalkatha ma Nari Chetna

By

Pro. Dilipsinh T. Parmar

First Published-2014
©Reserved

891.4709
PAR
U14567

ISBN No. 978-93-84601-01-0

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Printed in India
Kohinoor Printers,
Satlasana.

Smt.R.M.Prajapati Arts College
Satlasana Library
UGC
Reg. No U14567 Date 10-12-19
Sub Gujarati Rs. –
criticism

Publishers
Principal
Smt.R.M.Prajapati Arts college
At.Satlasana. Dist.Mehsana-384330

અનુક્રમણિકા

પ્રકરણ	શીર્ષક	પૃષ્ઠ ક્રમાંક
૧	નવલકથા : સ્વરૂપવિભાવના અને તેના વ્યાવર્તક લક્ષણો	૫
૨	નવલકથા : ઉદ્‌ભવ અને ગુજરાતી સાહિત્યમાં વિકાસ રેખા	૧૮
૩	કુન્દનિકા કાપડિયાનું જીવન અને કવન	૩૦
૪	"સાત પગલાં આકાશમાં " નવલકથામાં નારી ચેતના	૩૨
૫	"પરોઢ થતાં પહેલાં " નવલકથામાં નારી ચેતના	૭૦
૬	"અગનપીપાસા" નવલકથામાં નારી ચેતના	૮૩
૭	સમગ્રલક્ષી મૂલ્યાંકન	૯૧
	સંદર્ભસૂચી	૯૪

ગઢવાડાની સામાજિક અને શૈક્ષણિક પરિસ્થિતિનો એક સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ

પ્રા. કલ્પનાબેન બી. ચૌધરી

Gadhwada ni samajik ane shaikshnik pristhitino ek samajshshtriya abhyas

By

Pro. Kalpanaben B. chaudhary

301.072
CHA
U17321

First Published-2014

©Reserved

ISBN No.978-81-926211-9-7

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Printed in India
Kohinoor Printers,
Satlasana.

Smt.R.M.Prajapati Arts College
Satlasana Library
UGC
Reg. No U17321 Date 30-12-19
Sub. Social Rs. —
પ્રકીર્ણ

Publishers
Principal
Smt.R.M.Prajapati Arts college
At.Satlasana. Dist.Mehsana-384330

પ્રકરણ – ૧

Smt. R.M. Prajapati Arts College Library
Sallasana
પ્રા૩૩૨૧
UGC
CPE Scheme
Under
Published

વિષય પ્રવેશ

– પ્રસ્તાવના

– સંશોધન વિષયની પસંદગી

– ઉપકલ્પના / સંશોધન પ્રશ્નનું ઘડતર

– સંશોધન વિષયનું મહત્વ

– સંશોધનના હેતુઓ

– અભ્યાસ હેઠળના મુદ્દાઓ

– અભ્યાસની પધ્ધતિઓ (પધ્ધતિશાસ્ત્ર)

– સંશોધન પધ્ધતિની પસંદગી

– માહિતી એકત્રીકરણના સાધનો

– માહિતીનું વર્ગીકરણ અને પૃથ્થકરણ

– પ્રકરણનું આયોજન

Charvak-Darshan Evm Aadhunik Bhautikvad :
Tulnatmak Abhyas

By

Dr. Bhagvanbhai K. Prajapati

First Published-2014
©Reserved

294.5926
PRA
U16745

ISBN No. 978-93-84601-02-7

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Printed in India
Kohinoor Printers,
Satlasana.

Smt.R.M.Prajapati Arts College
Satlasana Library
UGC
Reg. No 16745 Date 14-12-19
Sub Darshan Shastra Rs.

Publishers
Principal
Smt.R.M.Prajapati Arts college
At.Satlasana. Dist.Mehsana-384330

अनुक्रमणिका

अध्याय क्रम	अध्याय का शीर्षक	
	प्रस्तावना	04
प्रकरण-१	भारतीय दर्शन : उद्भव और विकास	10
प्रकरण-२	चार्वाक दर्शन : उद्भव और विकास	51
प्रकरण-३	चार्वाक दर्शन के प्रमुख सिद्धांत	63
प्रकरण-४	आधुनिक भौतिकवाद का स्वरूप (पश्चिमी भौतिकवादी विचारकों के चिंतन के संदर्भ में)	69
प्रकरण-५	चार्वाक दर्शन एवं आधुनिक भौतिकवाद का तुलनात्मक अभ्यास	77
प्रकरण-६	आधुनिक समय में चार्वाक दर्शन की उपादेयता एवं अनुपादेयता	90

અમરુશતક

અને

કામસૂત્ર

પ્રા. ડૉ. શૈલેષ કે. જોષી

10:03

અમરુશતક અને કામસૂત્ર

© શૈલેષકુમાર કે. જોષી

પ્રકાશક :

રેટ ઇન્ટરનેશનલ એકેડેમીક પબ્લિશિંગ

૧૪૩, ગોકુલધામ સોસાયટી,

મોઢેરા રોડ, ગામઃ દેદીયાસણ,

જિ.: મહેસાણા, ૩૮૪૦૦૨ ગુજરાત

ISBN : 978-93-83404-8-27

પ્રથમ આવૃત્તિ : જાન્યુઆરી ૨૦૧૫

પ્રત : ૫૦૦

મૂલ્ય : રૂા. ૬૦

મુદ્રક : શ્રી કોમ્પ્યુટર, મુ. પો. પોગલુ,
તાલુકો : પ્રાંતિજ, જિ.: સાબરકાંઠા

અનુક્રમણિકા

-	ભૂમિકા	૦૧
૧.	કામસૂત્ર	૦૧
૨.	અમરુશતક	૦૭
૩.	કામસૂત્રની દૃષ્ટિએ નાયિકાના પ્રકાર	૦૯
૪.	કામસૂત્રની દૃષ્ટિએ નાયકનાં લક્ષણ	૧૧
૫.	કામનાં દસ સ્થાન	૧૩
૬.	ચુંબન	૧૪
૭.	દંતક્ષત	૨૫
૮.	આલિંગન	૨૭
૯.	સીત્કાર	૩૪
૧૦.	પુરુષાયિત (વિપરીત રતિ)	૩૯
૧૧.	દૂતી	૪૭
૧૨.	ભવન-વિન્યાસ	૫૪
-	પાદટીપ	

भीष्म साहनी के नाटकों का आलोचनात्मक अध्ययन

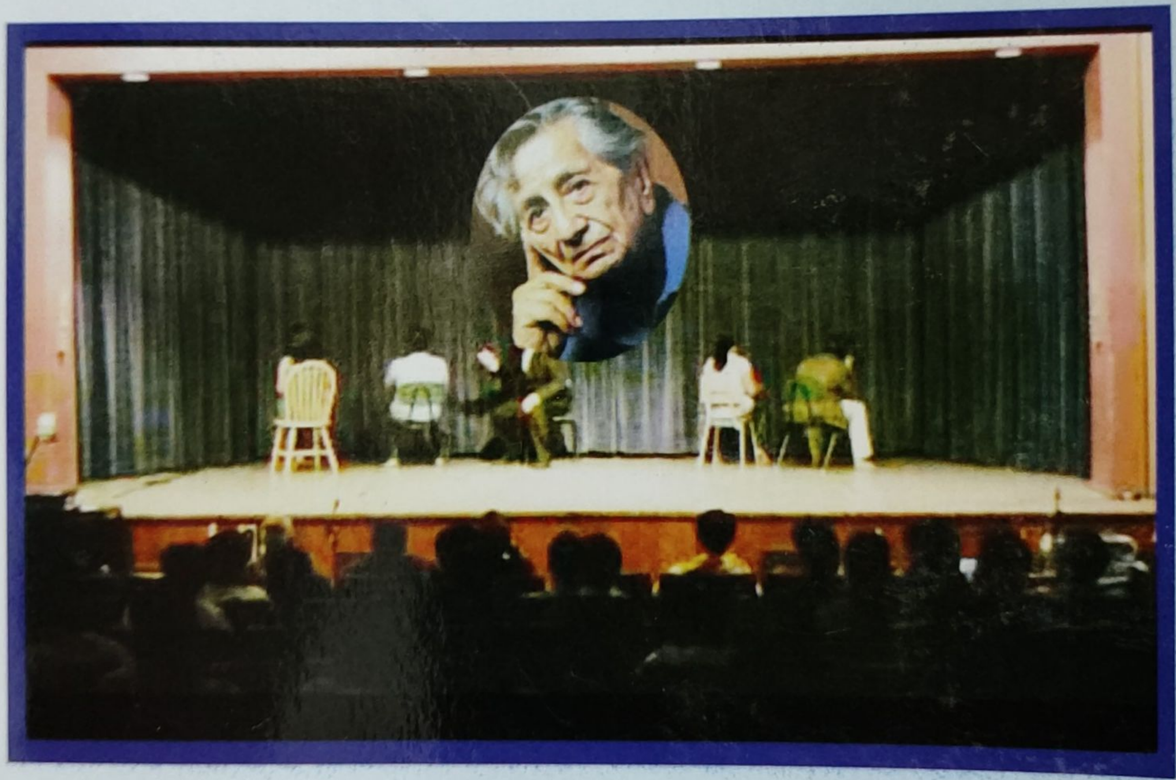

डॉ. विनोदचंद्र जी. चौधरी

Bhishm sahni ke Natko ka Aalochanatmak Addhayan
By
Dr.Vinodchandra G. Chaudhari

891.4309
CHA
U15448

First Published-2014
©Reserved

ISBN `No. 978-81-926211-6-6

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Printed in India
Kohinoor Printers,
Satlasana.

Smt.R.M.Prajapati Arts College
Satlasana Library
UGC
Reg.No U15448 Date 18-12-19
Sub. Hindi Rs.
Criticism

Publishers
Principal
Smt.R.M.Prajapati Arts college
At.Satlasana. Dist.Mehsana-384330

अनुक्रमणिका

Shri R.M. Prajapati Arts College Library Satlasana
UGC CPE Scheme Under Published

अध्यायक्रम	अध्याय का शीर्षक	पष्ठि क्रमांक
प्रकरण-१	प्रस्तावना	1 - 3
प्रकरण-२	भीष्मजी के नाटकों मे युगबोध	4 - 9
प्रकरण-३	भीष्मजी के नाटकों में वैश्विकता और भूमंडलीकरण	10 – 65
प्रकरण-४	नाटको में निरुपीत समस्याएं सर्वकालिने एवं अंतराष्ट्रिय	66 – 77
प्रकरण-५	भीष्मजी के नाटकों के चरित्रः-	78 – 86
प्रकरण-६	भीष्मजी के नाटकों का प्रभावक युगीन परिवेश	87 - 91
प्रकरण-७	उपसंहार	92 - 97
परिशिष्ट	१ और २	98 - 99

ઉશનસ્‌ની સૉનેટ કવિતામાં

પ્રકૃતિનિરૂપણ

09

યોગેશચન્દ્ર પટેલ

ઉશનસ્‌ની સૉનેટ કવિતામાં

પ્રકૃતિનિરૂપણ

•

યોગેશચન્દ્ર પટેલ

(Ushanas Ni Sonnet Kavita Ma
Prakruti Nirupan)
by
Yogeshchandra Patel

•

© Harsha Patel

•

ISBN 978-93-81471-56-2

•

આવૃત્તિ : એપ્રિલ-૨૦૧૫

•

પ્રત : ૩૦૦

•

મૂલ્ય : ₹ ૧૫૦.૦૦

•

આવરણચિત્રઃ
Don Rankin, SW Charter Artist,
Assistant Professor of Art in the School of the Arts,
at Samford University in Birmingham

•

આવરણઃ કેતન રાજ્યગુરુ

•

રૂપસજ્જા, પ્રકાશન અને મુદ્રણઃ
ગુરુ ડિઝાઈન શોપ
વલ્લભ વિદ્યાનગર જિ. આણંદ-ગુજરાત-ભારત
ઈ મેઈલ : gurudesignshop@yahoo.co.in

૮૫૧.૪૭૨૦૯
PAT
20620

...ndor યોગેશચન્દ્ર પટેલ
...ll No / D: -/ 10-2-16
...ice 150/-
...ccession No 20620
...ng of Librarian 2

પુસ્તકમાં પ્રગટ થયેલી સામગ્રી સાથે પ્રકાશક સહમત છે તેવું માની લેવું નહીં.
પ્રકાશિત સામગ્રીની તમામ જવાબદારી જે તે લેખકની જ રહેશે

અનુક્રમણિકા

સૉનેટ સ્વરૂપ અને વિકાસ	૦૭
ઉશનસ્‌નો પરિચય અને સર્જન	૧૮
ઉશનસ્‌ની સૉનેટ કવિતામાં પ્રકૃતિનિરૂપણ	૪૪
ઉશનસ્‌ના પ્રકૃતિ સૉનેટોમાં અભિવ્યક્તિ અને સિદ્ધિઓ	૮૧
તારણો-ઉપસંહાર	૮૮
સંદર્ભસૂચિ	૯૩

પ્રતિપદા

અનુ-આધુનિક કવિતા અને કાવ્યવિમર્શ

સંપાદકો: પ્રશાંત પટેલ • યોગેશ પટેલ

PRATIPADA
(Postmodern Gujarati Poetry)
Edited by : Prashant Patel, Yogesh Patel
2015

ISBN : 978-81-929029-1-3

© પ્રિન્સિપાલ, એન.એસ.પટેલ આર્ટ્સ કોલેજ, આણંદ
© કવિતા અને લેખના જે-તે કવિ અને લેખકના

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૧૫ જૂન, ૨૦૧૫

પ્રત : ૫૦૦

મૂલ્ય : રૂ. ૩૦૦/-

પ્રકાશક
ડૉ. મોહન પટેલ
આચાર્યશ્રી, એન.એસ.પટેલ આર્ટ્સ કૉલેજ, આણંદ
(સરદાર પટેલ એજ્યુકેશન ટ્રસ્ટ) ભાલેજ રોડ, આણંદ - ૩૮૮ ૦૦૧

પ્રકાશન વ્યવસ્થા અને મુખ્ય વિક્રેતા

DIVINE

ડિવાઇન પબ્લિકેશન્સ
૩૦, બીજો માળ, કૃષ્ણ કૉમ્પ્લેક્સ, જૂનું મૉડલ સિનેમા,
ગાંધી રોડ, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૧. ફોન : ૦૭૯-૨૨૧૬૭૨૦૦
E-mail : divinebooksworld@gmail.com
web : www.divinepublications.org

ટાઇપસેટિંગ : મહેશ ચાવડા
મુખપૃષ્ઠ સજ્જા : કેતન રાજ્યગુરુ, વલ્લભવિદ્યાનગર

અનુક્રમ

• અનુ-આધુનિક કવિતાઃ ઓળખનો આલેખ – મણિલાલ હ. પટેલ	૧
૧. હરીશ મીનાશ્રુ	૪૮
૨. જ્યદેવ શુક્લ	૬૮
૩. યજ્ઞેશ દવે	૮૩
૪. વિનોદ જોશી	૧૦૫
૫. મણિલાલ હ. પટેલ	૧૧૮
૬. દલપત પઢિયાર	૧૩૨
૭. ભરત નાયક	૧૪૪
૮. કમલ વોરા	૧૫૩
૯. મનોહર ત્રિવેદી	૧૭૪
૧૦. નીરવ પટેલ	૧૮૬
૧૧. કાનજી પટેલ	૧૯૯
૧૨. જ્યેન્દ્ર શેખડીવાળા	૨૧૧
૧૩. બાબુ સુથાર	૨૨૦
૧૪. ઉદયન ઠક્કર	૨૩૮
૧૫. સંજુ વાળા	૨૫૦
૧૬. રાજેશ પંડ્યા	૨૬૦
૧૭. મનીષા જોષી	૨૭૩

• ચાર કવિઓ વિશે એક જુદી વાત ૨૮૭
(હરીશ મીનાશ્રુ, વિનોદ જોશી, મણિલાલ હ. પટેલ
તથા બાબુ સુથારની કવિતા વિશે) – સુમન શાહ

• ચાર કવિઓ – થોડીક રેખાઓ ૩૦૧
(દલપત પઢિયાર, કાનજી પટેલ, કમલ વોરા
તથા જયદેવ શુક્લની કવિતા વિશે) – રમણ સોની

• પોતાની કેડી કંડારનારા કવિઓ ૩૨૨
(ભરત નાયક, યજ્ઞેશ દવે, નીરવ પટેલ,
મનોહર ત્રિવેદી તથા જયેન્દ્ર શેખડીવાળાની
કવિતા વિશે) – શિરીષ પંચાલ

• નિજી સ્વર નોખી કવિતાની શોધ ૩૩૬
(રાજેશ પંડ્યા, સંજુ વાળા, ઉદયન ઠક્કર,
તથા મનીષા જોષીની કવિતા વિશે) – અજયસિંહ ચૌહાણ

Teaching Skills and Communicative Competence

By

Dr. Bharat S. Patel

428
PAT
U13625

First Published-2014

©Reserved

ISBN No. 978-81-926211-3-5

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Smt.R.M.Prajapati Arts College
Satlasana Library
UGC
Reg. No U13625 Date 3-12-19
Sub. Teaching skill Rs. —

Printed in India
Kohinoor Printers,
Satlasana.

Publishers
Principal
Smt.R.M.Prajapati Arts college
At.Satlasana. Dist.Mehsana-384330

Contents

* Preface
1. Introduction 1
2. Review of Related Literature 9
3. Research Design 70
4. Analysis and Interpretation 73
5. Findings and Suggestions 81
6. Conclusion 87
7. Bibliography 88

ફળની વેરાએ ઊડિલો લઈ ગયો

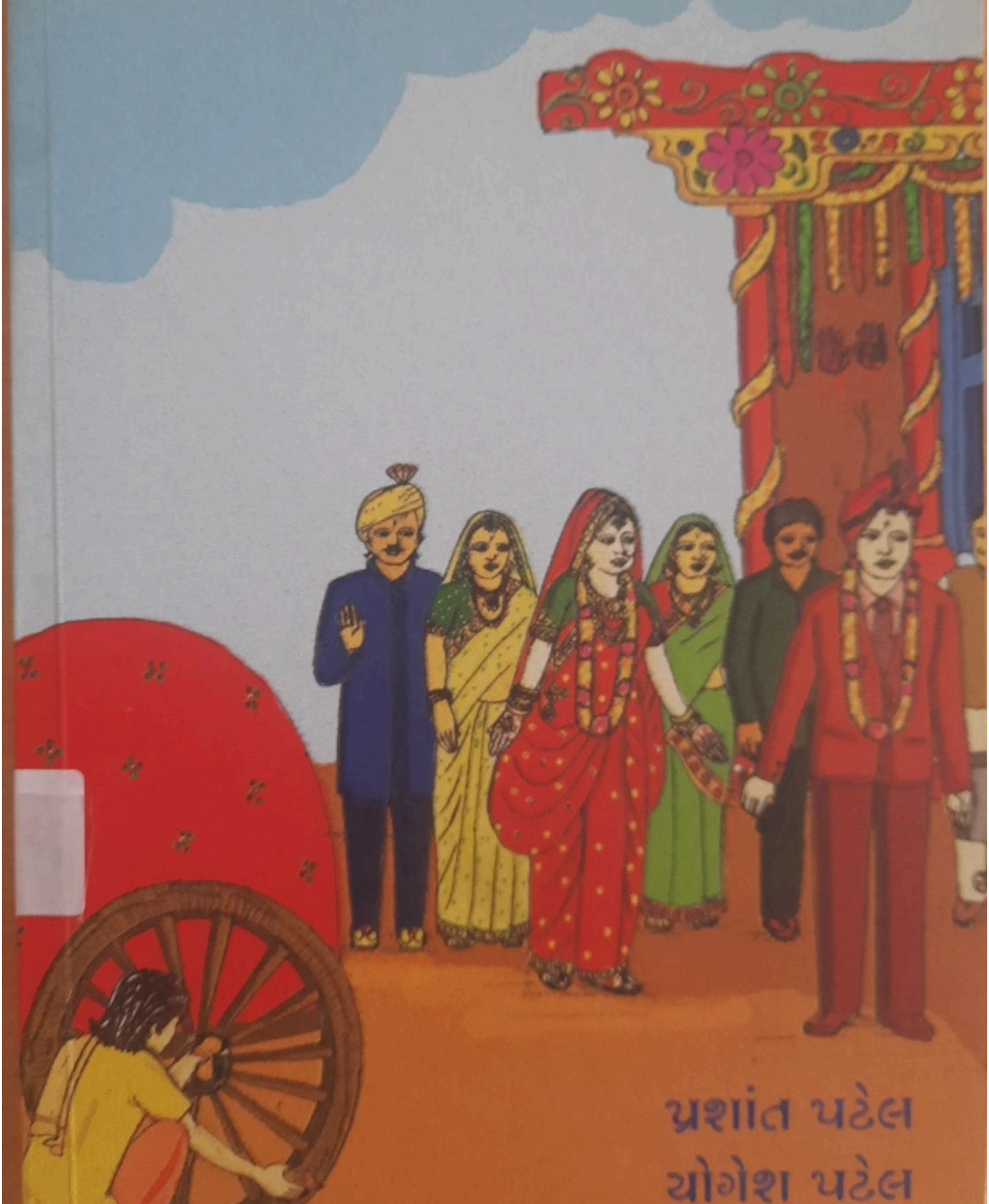

પ્રશાંત પટેલ
યોગેશ પટેલ

ચાંગાશાયન્દ્ર પટેલ
/10-2-16
350/-
D 0627
Librarian 2

Fal Ni Vera Ae Udilo Lay Gayo

(A collection of Lagna Geet-Fatana)

Edited by Prashant Patel and Yogesh Patel

ISBN: 978-93-5217-002-9

© Jalpa Patel • Harsha Patel

.મ21
PAT
0627

પ્રથમ આવૃત્તિઃ ૨૦૧૫

પ્રતઃ ૫૦૦

મૂલ્યઃ રૂા. ૨૫૦.૦૦

પ્રકાશક

ડૉ. મોહન પટેલ

આચાર્યશ્રી,

એન. એસ. પટેલ આર્ટ્સ કૉલેજ, આણંદ

ભાલેજ રોડ, આણંદ-૩૮૮ ૦૦૧

મો નં. +૯૧ ૯૯૨૪૩ ૦૦૨૮૦

વિક્રેતા

ડિવાઈન પબ્લિકેશન

૩૦, બીજે માળ, કૃષ્ણ કૉમ્પલેક્સ,

જૂનું મૉડલ સિનેમા, ગાંધી રોડ,અમદાવાદ-૩૮૦ ૦૦૧

મો. ૯૪૨૭૦ ૧૨૮૯૫, ૯૮૨૫૧ ૭૨૮૧૮

રૂપસજ્જા

ગુરુ ડિઝાઇન શૉપ,

વલ્લભવિદ્યાનગર

જિ. આણંદ-ગુજરાત-ભારત

Email: gurudesignshop@gmail.com

Mobile: 96624 45443 / 98256 44215

અનુક્રમ

- પ્રસ્તાવના - હસુ યાજ્ઞિક ૭
- કંકોતરી પહેલા....સંપાદકો ૧૩
- કંકોતરીનાં ગીતો ૩૯
- સાંજીનાં ગીતો ૪૩
- ગણેશ સ્થાપનનાં ગીતો ૫૫
- ઉકરડી • ગોરમટી • ગોત્રજના ગીતો ૬૧
- મંડપમુહૂર્તનાં ગીતો ૬૭
- ગ્રહશાંતિનાં ગીતો ૭૫
- મામેરાનાં ગીતો ૮૫
- વરઘોડાનાં ગીતો ૯૩
- પીઠીનાં ગીતો ૧૦૯
- જાન પ્રસ્થાનનાં ગીતો ૧૨૧
- કન્યાપક્ષના(વધામણી પ્રસંગે ગવાતાં ગીતો) ૧૨૯
- કાચી કલવા • પ્રસાદનાં ગીતો ૧૪૩
- તોરણે ચડતી વખતનાં ગીતો ૧૫૧
- વરરાજા મંડપમાં પ્રવેશે તે વખતનાં ગીતો ૧૫૫
- કન્યાદાન • દહેજનાં ગીતો ૧૬૯
- મંગળફેરાનાં ગીતો ૧૭૫
- મંગળફેરા (આરતી) ૧૮૨
- કન્યાવિદાયનાં ગીતો ૧૮૩
- પરિશિષ્ટ-૧: સમાજ પ્રમાણે ગામડાઓની યાદી ૨૦૨
- પરિશિષ્ટ-૨: સમાજ પ્રમાણે લગ્નસંબંધિત ઠરાવો ૨૦૮
- પરિશિષ્ટ-૩: શબ્દાર્થ ૨૩૦
- પરિશિષ્ટ-૪: પ્રથમ પંક્તિ સૂચિ ૨૩૨
- સંદર્ભ પુસ્તકો ૨૩૮

PROBLEMS AND ISSUES OF SOCIETY

Dr.J.N.Barot - Prof. V.K.Pagi
Prof.K.B.Chaudhari
Dr.V.R.Vankar - Dr.M.D.Gamit - Dr.D.K.Rohit

Distributing by
Surabhi Publications
516, Virani Chambers
Opp. Taskent Petrol Pump, Sardar Gunj Anand-388001
e-mail : ibd2692@gmail.com
M.: 09429257119, 09426583589

301.0
RAP
20994

Vendor
Bill No / Dt.
Price
Accession No
Sing of Librarian

Problems And Issues of Society

First Published 2017

©Reserved

ISBN : 978-93-84601-03-4

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system, or transmitted in any form or by any means, electronic, mechanical or photocopying or otherwise, without prior permission in writing from the publishers/author.

Printed in India

Distributing by : Abhishek Dahaulia for Surabhi Publications Anand & Typeset by Lucky Graphic Delhi & Printed at Vishal Kaushik Printers, Delhi-93.

શ્રીમતી આર. એન્ડ એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ ગ્રંથાલય D0994 સતલાસણા

Contents

1.	Weaker Section: Problems and Prescriptions	9
2.	Issues And Problem of Tribal Society	20
3.	Domestic Violence in India	25
4.	Gender Equality and Women Empowerment in India	36
5.	Social Problems of Indian Women	49
6.	The Voice Of New Woman In Tendulkar's Play Silence ! The Court is in Session	54
7.	Social change, Women development, Indian values	57
8.	Dalit Leadership In Gram Panchayat Of Gujarat	66
9.	Women Empowerment Problem and Issue of Society	76
10.	Gender – Equality – Problems and Issues of Society	79
11.	Constitutional Provisions for Empowerment of Women	83
12.	Gender Injustice: The Ugly Face of The Scociety	87
13.	Problem Faced By Working Woman In India	89
14.	Problems of children and child labour in India	95
15.	"Caste Problem In India"	100
16	.Bio-Psycho-Social Factors of Development	104
17.	Women Empowerment	109
18.	Economic - Problems & Issues of Societ	113
19.	Wife Battering- a Sociological Study in Ahmedabad City	116
20.	Effects of Changing Status of Women on Social Development	130
21.	The Role of Psychological Awareness in Development of Society	136

22. Constraints Faced By The Tribal Women In Performing Their 144
23. Practice of Untouchability in Rural Area of Junagadh District 147
24. Gender Bias in Indian Temples 154
25. Gender Equality Problem & Issue of Socity 157
26. " भारतीय महिला : सामाजिक हकीकत " 160
27. ''भारतीय समाजमां स्वाध्याय एक धार्मिक प्रवृत्ति '' 165
28. 'ऐ लडकी 'कहानी में भारतीय नारी जीवन की गहन सामाजिक समस्या 172
29. भारतीय –वार्तैंख्य आँदोलन में आदिवासियों का योगदान एवें आज की स्थिति 177
30. आधुनिक संस्कृत नाटक साहित्य में दहेज की समस्या 181
31. વસતિ : સમસ્યા અને પડકારો 186
32. સામાજિક સંસ્થા : સમસ્યાઓ અને વિવાદો 199
૩૩. વૃદ્ધ પેન્શન યોજનાનો અભ્યાસ : અમદાવાદ જિલ્લાના સંદર્ભમાં 211
૩૪. " ડાંગના ઐતિહાસિક જંગલો : વિકાસ કે વિનાશ ?" 229
35. ઉચ્ચ શિક્ષણ અને સ્ત્રી-સશક્તિકરણ એક સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ 235
36. ''ભારતમાં મહિલાઓના કાનૂની અધિકારો અને તેઓને નડતા અવરોધો'' 243
37. પરમાર (બારડ) રાજપૂત સમાજની લગ્ન વ્યવસ્થા એક સમાજશાસ્ત્રીય 250
38. સ્ત્રીભ્રૂણ હત્યા : સમાજની એક સમસ્યા 256
39. આદિવાસી સમાજમાં વિસ્થાપન અને પુનઃવસવાટની સમસ્યા અને ઉકેલ 263
40. સોશિયલ મીડિયા અને મોબાઈલ : સમાજ માટે આર્શીવાદ કે અભિશાપ 266
સોશિયલ મીડિયા અને મોબાઈલ : સમાજ માટે આર્શીવાદ કે અભિશાપ 272
41આદિવાસી સમાજની કૌટુંબિક સમસ્યાઓ 280
42અસમાન સ્ત્રી–પુરૂષ જાતિપ્રમાણનાં કારણે લગ્નક્ષેત્રે ઉભી થતી સમસ્યાઓ 285
43 માનવ વર્તન અને પ્લાસ્ટિક પ્રદૂષણ 291
44સ્વાધ્યાય પ્રવૃત્તિ અને ગ્રામિણ યુવાનો'' એક સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ 300
45જ્ઞાતિવાદ : એક સમસ્યા અને તેના ઉપાયો 304
46 ગ્રામીણ યુવાનોમાં વ્યસન 310
47 બાળમજુરીની સમાજ પર અસર 315

319

48"પંચાયતી રાજમાં મહિલાઓની ભુમિકા" 325

49સ્ત્રીઓ અને પછાત જાતિઓની સમસ્યાઓ સમાધાન માટેના પ્રયાસો 331

50 આદિવાસી સમાજમાં વિકાસની સમસ્યાઓ 338

51 ગુજરાતમાં શૈક્ષણિક વિકાસ :- અનુ.જાતિ અને અનુ.જનજાતિ ની સ્ત્રીઓ 343

52 અનુસુચિત જાતિઓ અને અનુસુચિત આદિજાતિઓના રાજ્યવાર

અક્ષરજ્ઞાન દર, ૧૯૯૯ - ૨૦૦૦ 348

53 :: બાળ મજૂરી– એક સામાજિક સમસ્યા :: 348

54 "પ્રાથમિક શાળાના શિક્ષકોની શૈક્ષણિક સમસ્યાઓનો અભ્યાસ" 353

55 નક્સલવાદ - એક સમસ્યા 356

56–: સ્ત્રીઓ અને ઘરેલું હિંસા :– 360

57 કુટુંબની સમસ્યા અને તેના ઉપાયો

58 વૃધ્ધાશ્રમમાં વસવાટ કરતા અને કુટુંબમાં વસતા 364

વૃધ્ધોનો સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ 369

59'સામાજિક પ્રશ્નો અને પડકારોમાં અર્થશાસ્ત્રની ભૂમિકા '' 373

60 વર્તમાન સમયમાં સ્ત્રી–ભૂણહત્યા એક મોટી સમસ્યા તરીકે 377

61 આદિવાસીઓની આર્થિક સમસ્યાઓ અને સોસાયટી મુદ્દાઓ

એક સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ 380

62"શિક્ષણ અને સમાજ વચ્ચેનો સંબંધ 385

63"**શિક્ષણ અને સ્ત્રી સશક્તિકરણ**" 389

64 આર્થિક વિકાસમાં શિક્ષણનો ફાળો અને સમાજનો સહયોગ 391

65 બહુપત્નીત્વ એક સમસ્યા કાલિદાસનાં નાટકોના આધારે 395

66 આતંકવાદ : એક સમસ્યા 401

67પર્યાવરણ પ્રદુષણ એક સમસ્યા 407

68 "સ્ત્રી-પુરૂષ પરવરીશ અંગેના કોલેજ કરતી યુવતીઓના વિચારો" 414

69 " શહેરી ઉદ્યોગમાં કામ કરતી સ્ત્રીઓની સામાજિક પરિવર્તન અને સમસ્યાઓ" 420

70પંચાલ જ્ઞાતિનો સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ 420

71 (સ્ત્રીઓની જાતીય સતામણીની સમસ્ય) 423

72" બાળ મજૂરી એક સમસ્યા તરીકે " 427

73 બેરોજગારી : એક સામાજિક સમસ્યા 432

74સ્ત્રીઓની આરોગ્ય સંબધિત સમસ્યાઓ 435

75 આદિવાસી વિસ્તારમાં ઔદ્યોગીકીકરના કારણે વસ્તી બંધારણમાં પરિવર્તન એક સમસ્યા 439

76 "આધુનિક સમાજનાં પડકારો" – કોમવાદ 445

77 **Cast Problems and Issues of Society** 446

78`સ્વચ્છતા અને શૌચાલય : એક સામાજિક પરિવર્તનના સાધન તરીક 452

79દલિત સાહિત્યમાં વિકાસશીલ દલિતચેતના 459

80 સામાજિક જાતીય સમસ્યા : એઈડ્સ 463

81 સામાજિક ક્રાન્તિના સંદર્ભમાં મૃચ્છકટિકમ્ 466

82 નારીજીવનની સમસ્યાઓને તાગતી વાર્તાઓ 470

83 એસીડ એટેકની ઘટનાનું સામાજીક વિશ્લેષણ– કેસ સ્ટડી
(કોલેજના વિધાર્થીઓના સંદર્ભમાં) 475

84 વિ૪ાર્થીઆ૩્અનગશિક્ષકાઆ વિકાસમાધ્ટ્ફનાક્ષ્ડ઼િ નાક્ષાળા૭ 484

85 ગુજરાતના આદિવાસી સમુદાયમાં શિક્ષણ અને સમસ્યાઓ 490

86 શૈક્ષણિક ગ્રંથાલયોમાં ગ્રંથાલય નેટવર્ક અને તેની સેવાઓ 495

87પ્રાચીન ભારતની સમાજવ્યવસ્થા અને જાતિવાદ 495

88 વૃધ્ધોની સમસ્યા એક અભ્યાસ તરિકે 497

89 સ્ત્રીઓની બેવડી ભૂમિકા એક સમસ્યા તરીકે 497

ડૉ. અભિરાજ રાજેન્દ્ર મિશ્રની ગદ્યકૃતિ 'चित्रपर्णी' એક સમીક્ષા

ડૉ. મંજુલાબેન એ. પટેલ

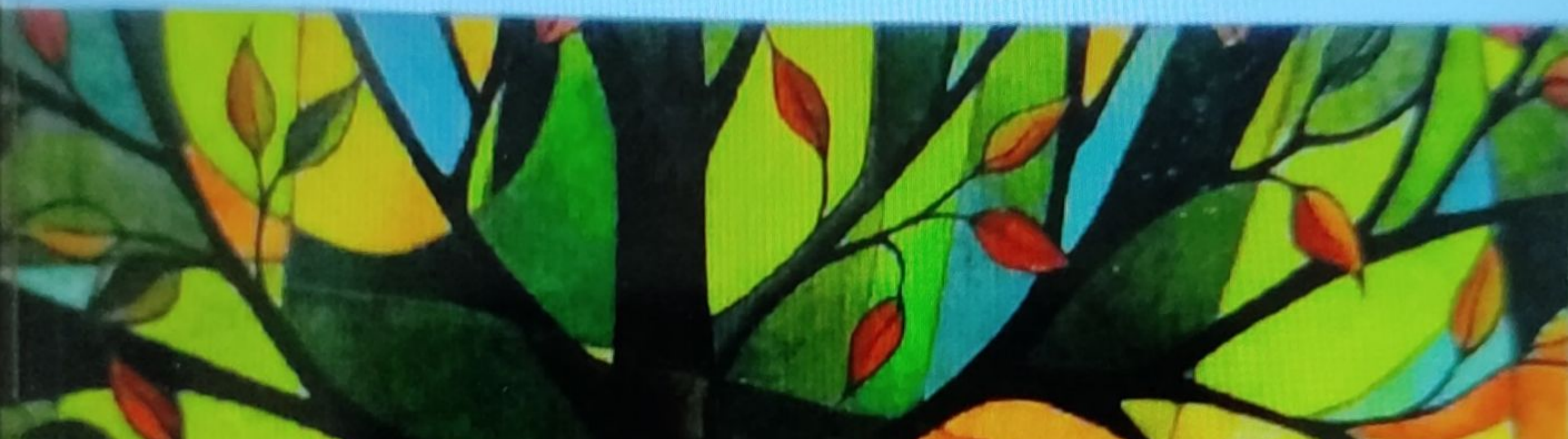

RET International Academic Publishing is a Worldwide Books & Journals publishing unit with ISBN No.(s) & ISSN serials having Powered by Rudra Edu. Trust (Regd.) The trust established having the objective of GLOBAL publication of books and Journals in all Subjects. We publish the books and Journals through our established peer reviewed channel.

Copyright ©2016
Inc. All Rights Reserved

First Edition
June: 2016

Price: ₹ 260 US $ 4.0

Acquisition Edited by
RET International Academic Publishing
(A global platform for ISBN International publishing with editorial & publishing services unit)

Printed in India
ISBN: 978-93-85641-62-6

Publisher:
RET International Academic Publishing
Powered By: Rudra Education Trust (Regd.)
143, Gokuldham Society, Modhera Road, Village: Dediyasan
Dist. Mehsana 384002. Gujarat (India)
Website: www.raijmr.com
Mail id. editorraijmr@yahoo.com, editorraijmr@gmail.com
Cell No. +91 9824974994

3:44 pm

ડૉ. અભિરાજ રાજેન્દ્ર મિશ્રની ગદ્યકૃતિ 'ચિત્રપર્ણી' એક સમીક્ષા

લેખિકા

પ્રો. ડૉ. મંજુલાબેન એ. પટેલ

અધ્યક્ષા, સંસ્કૃત વિભાગ,

શ્રીમતી આર.એમ.પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ, સતલાસણા

ISBN: 978-93-85641-62-6

This Book was designed and published by
RET International Academic Publishing
Dediyasan (Mehsana)

RET International Academic Publishing

3:44 pm

લેખક પરિચય

જન્મ તારીખ : ૦૭/૧૨/૧૯૭૧

શૈક્ષણિક લાયકાત : એમ.એ., એમ.ફિલ., પીએચ.ડી.

શૈક્ષણિક અનુભવ : શ્રીમતી આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ, સતલાસણામાં સંસ્કૃત વિષયના પ્રાધ્યાપક તરીકે ૨૧ વર્ષનો અનુભવ અને વિભાગાધ્યક્ષ તરીકેનો અનુભવ

પુસ્તક પ્રકાશન : (૧) ઋગ્વેદમાં સોમવલ્લી

(૨) ભારતીય પુરાણો (સંપાદિત)

અન્ય વિશેષતાઓ : રાજ્ય અને રાષ્ટ્રીય કક્ષાના પરિસંવાદો, કાર્યશિબિર અને ADHIVESHIONઅધિવેશનમાં ૨૫થી વધુ સંશોધન તથા અભ્યાસ લેખોની પ્રસ્તુતિ

ડૉ. મંજુલાબેન એ. પટેલ

અધ્યક્ષા, સંસ્કૃત વિભાગ,

શ્રીમતી આર.એમ.પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ,

સતલાસણા

₹ 260 US $ 4.0

ISBN 978-93-8564162--6

RET International Academic Publishing

Published By:

RET International Academic Publishing

Powered By: Rudra Education Trust (Regd.)

143, Gokuldham Society, Mehsana-Modhera Six Lane Highway

Dist. Mehsana 384002, Gujarat (India) Website: www.raijmr.com

Mail id. editoraijmr@gmail.com Cell No. +91 98249 74994

પંખીઓ ગાય છે

મણિલાલ હ. પટેલનાં ગીતકાવ્યો

સંપાદકો

પ્રશાંત પટેલ | અમૃત ચૌધરી | યોગેશચંદ્ર પટેલ

Pankhio Gay Chhe
Lyrical Songs (Poems)
Edited by: Prashant Patel, Amrit Chaudhary and Yogesh Patel
Divine Publications, Ahmedabad
2017

ISBN: 978-93-5217-036-4

© કવિતાના કવિના, સમ્પાદનના સંપાદકોના

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૨૦૧૭

પ્રત : ૫૦૦

મૂલ્ય : રૂા. ૧૩૦.૦૦

પ્રકાશન વર્ષ : ૨૦૧૭

પ્રકાશક
ડિવાઈન પબ્લિકેશન્સ
૩૦, બીજો માળ, કૃષ્ણ કોમ્પલેક્ષ, જૂનું મોડલ સિનેમા, ગાંધી રોડ, અમદાવાદ - ૩૮૦ ૦૦૧
ફોન: ૦૭૯- ૨૨૧૬૭૨૦૦, મો. ૯૮૨૫૦ ૫૭૯૦૫
Email: divinebooksworld@gmail.com, Web: www.divinepublications.org

ટાઇપસેટિંગ્સ/લે આઉટ :
દિયા અક્ષરાંકન, 'ચાવડા નિવાસ' વાસણા(બોરસદ) ૩૮૮ ૫૪૦, મો. ૯૯૦૯૧ ૦૦૧૨૭

મુદ્રણ :
યુનિક ઑફસેટ, અમદાવાદ

અનુક્રમ

ચોમાસુ	૧૩
મેંર મૂઈ...	૧૪
પોતાપણાનું ગીત	૧૫
સૈ મને ઘેલી કરી...	૧૬
પૂછે છે ધૂળ	૧૭
બા-ને	૧૮
કેડીનું ગીત	૧૯
આવશું	૨૦
ગામ જવાની હઠ છોડી દે	૨૧
પંખીઓ ગાય છે	૨૩
છલકે તે નેવુ	૨૫
વેદનાની કૂંપળ	૨૬
એક ઝાડ જાગે	૨૭
એકલતાનું ગીત	૨૮
જુદાઈનું ગીત	૨૯
તેર વરસની તરસ	૩૦
કુદરત	૩૧
ઝાકળ તડકો	૩૨
ઘાસની પ્રીત-૧	૩૩
ઘાસની પ્રીત-૨	૩૪
સોળે આની વરસ	૩૫
બાકી સગપણ કાચાં	૩૬
નથી કોઈની આણ	૩૭
હેલી	૩૮
પટેલભાઈ	૩૯
પટલાણીબાઈ	૪૧
પટલાણીનું ગીત	૪૩
કણબી કાવ્ય-૧	૪૪
કણબી કાવ્ય-૨	૪૫
જાકારો	૪૬
ચાડિયો-ખેતર-કણબી	૪૭
મુખીની છોકરીને	૪૮
મારું ગામ	૪૯
પાલ્લા મારું ગામ સાંભરે	૫૨
આવશે	૫૫
અવસર	૫૬
સવાર	૫૭
સીમમાં	૫૮
બપોર	૫૯
ઋતુલીલાનું પદ-૧	૬૦

ઋતુલીલાનું પદ-૨ ૬૧
પ્રીતમ વહેલા આવજો ૬૨
કોણ ૬૩
જોયા કરીએ ૬૪
તમે-અમે ૬૫
મનસૂબા ૬૬
પળને પૂછ ૬૭
મલક સાંભરે ૬૮
ગમતીલું ગુજરાત ૭૦
સમી સાંજનો મેઘ ૭૨
વિજોગણ ૭૪
પ્રેમમાં પડેલી છોકરી ૭૭
ગામ કરમસદનો માણસ ૭૮
તિલક કરે સરદાર ૭૯
•
પરિશિષ્ટ :૧ ગીત વિશે ૮૦
પરિશિષ્ટ :૨ ગુજરાતી ગીત ૮૧

અર્પણ

શ્રી અમર ભટ્ટ (અમદાવાદ)

શ્રી સુરેશ જોષી (મુંબઈ)

– ને

RURAL DEVLOPMENT IN INDIA ISSUSES AND CHALANGES

Editors :

Dr.Jayeshbhai N. Barot
Pro.Vajesinh K. Pagi
Dr.Vishnubhai R. Vankar
Dr.Kalpanaben B. Chaudhri
Dr.Dipikaben K. Rohit
Dr.Malaben D. Gamit

RURAL DEVLOPMENT IN INDIA
ISSUSES AND CHALANGES

સંપાદન : સમાજશાસ્ત્ર વિભાગ

પ્રથમ આવૃત્તિ : ડીસેમ્બર ૨૦૧૮

301.08
RAR
21092

પ્રત : ૫૦

Vendor
Bill No / Dt.
Price –
Accession No 21092
Sing of Librarian

ISBN : 978-93-84601-07-2

All rights reserved, no part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any mea
electronic or mechanical including photocopy, microfilm, recording, email, web, publication or a
information storage and retrieval system without the written permission of the copyright owners.

મુદ્રક :
કોહિનૂર પ્રિન્ટર્સ, સતલાસણા

પ્રકાશક :
પ્રિન્સીપાલશ્રી,
શ્રીમતી આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કૉલેજ, સતલાસણા, જિ.મહેસાણા

D1092
ગ્રંથાલય સતલાસણા

અનુક્રમણિકા

ક્રમ	લેખનું નામ	લેખક	પેજ નંબર
1	કૃષિ અર્થતંત્રની ગતિવિધિ	ડાં.હરેશકુમાર એસ.ઝાલા	01
2	ગ્રામીણ વિકાસ અને શિક્ષણ	ડાં.નિલેશ બારોટ	17
3	ગ્રામીણ વિકાસ કાર્યક્રમ	ડાં.જયસિંહ બી.ઝાલા	28
4	ભારતમાં ગ્રામીણ વિકાસ અને સમાજશાસ્ત્ર : પ્રવાહો અને પ્રશ્નો	હરીશ દોશી	35
5	ગ્રામીણ સામાજિક સંસ્થાઓ	ડાં.ચંદ્રિકા રાવલ	45
6	ગ્રામીણ સામાજિક સંસ્થાઓ પર સ્થળાંતરની અસર	ડાં.શૈલજા ધ્રુવ	56
7	ગ્રામીણ વિકાસ કાર્યક્રમો – એક સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ	ડાં.પી.આર.ગવલી	63
8	ગ્રામીણ કુટુંબસંસ્થામાં બદલાતું વૃધ્ધોનું સામાજિક આર્થિક સ્થાન	રબારી ભેમાભાઈ	69
9	ગુજરાત ગામીણ વિકાસ ક્ષેત્રે એક સમીક્ષા	દિનેશ એસ. ચૌધરી	75
10	ડાં.ભીમરાવ આંબેડકર અને સામાજિક ન્યાય	ડાં.સોનલ પી. જોષી	82
11	ભારતમાં ગરીબી અને બેરોજગારીની સ્થિતિ	ડાં.રમેશકુમાર આર. પટેલ	89
12	ભારતમાં ગ્રામીણ વિકાસ એક અભ્યાસ	ડાં.સુરેશકુમાર સી. પટેલ	92
13	ગ્રામીણ સમુદાયોમાં સીમાન્ત અને નાના ખેડૂતોની સમસ્યા	ડાં.માલાબેન ડી. ગામીત	99
14	ગ્રામીણ સમાજમાં વિવિધ સરકારી યોજનાઓની અસરો (સતલાસણા તાલુકાના સંદર્ભમાં)	રબારી નાગજી ભેરાભાઈ	102
15	ગ્રામીણ આદિવાસીઓની પાયાની સમસ્યાઓ	ડાં.બી.એલ.પવાર	109
16	ગ્રામોધ્ધારની પ્રવૃતિમાં ડાં.આંબેડકરનું પ્રદાન	સુરેશભાઈ એચ. પટેલ	117
17	અભિજ્ઞાનશાકુંતલમાં વ્યકત થતું સમાજદર્શન	ડાં.રમેશ એસ. પ્રજાપતિ	123
18	ગ્રામીણ આદિવાસી સમાજમાં શિક્ષણના કારણે આવેલુ પરિવર્તન	ડાં.હરેશ એમ. ઘોણા	128

ક્રમ	લેખનું નામ	લેખક	પેજ નંબર
19	સમાજજીવનનું પ્રતિબિંબ ઝિલતા પત્રકારત્વનો વ્યવસાયના સમાજશાસ્ત્ર સંદર્ભે અભ્યાસ	રાજેન્દ્ર જાની	134
20	વસતિ વિશ્લેષણ : સતલાસણા તાલુકો દશા અને દિશા	પ્રા.સંગીતા પટેલ	142
21	મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગારી બાહેંધરી અધિનિયમ – ૨૦૦૫ ની સફળતાના મુદ્દાઓ અને પડકારો	ડૉ.દિપકભાઈ જી. ભોય	152
22	ગ્રામીણ વિકાસમાં મહત્મા ગાંધીજીનું યોગદાન	પ્રા.તેજાભાઈ એન. પટેલિયા	159
23	ગ્રામીણ વિકાસની સમસ્યાઓ અને શક્યતાઓ	પ્રો.ઉમેદભાઈ એચ. પટેલ	163
24	ગ્રામ વિકાસમાં મહાત્મા ગાંધી રાષ્ટ્રીય ગ્રામીણ રોજગારી બાંહેધરી યોજનાનું મહત્વ	ડૉ.નેહલ બી. ત્રિવેદી	168
25	ગ્રામીણ સમાજની અર્થવ્યસ્થામાં સ્ત્રીઓની ભાગીદારી અંગે એક અભ્યાસ (માંડવ તાલુકાના બે ગામના સંદર્ભમાં)	પ્રા.ક્લાવતીબેન ડી. ચૌધરી	171
26	ગ્રામ વિકાસની પ્રક્રિયામાં અવરોધક સમસ્યા બાળલગ્ન	ચેતનસિંહ જસવંતસિંહ સરવૈયા	175
27	ગ્રામીણ ક્ષેત્રે મહિલાઓનો રાજકીય વિકાસ (ભાવનગર જિલ્લાના ગ્રામીણ વિસ્તારના સંદર્ભમાં)	સોલંકી નમ્રતા જે.	178
28	ગ્રામીણ અર્થવ્યવસ્થા : પ્રશ્નો અને પડકારો	પ્રા.ડૉ.વિષ્ણુ આર.વણકર	186
29	ભારતમાં ગ્રામીણ સમુદાય	રવિન્દ્રકુમાર પી. બારોટ	191
30	ગ્રામ્ય ઉત્થાનમાં ગાંધીવાદી અભિગમની ભૂમિકા	ડૉ.મૃગેશ એમ. નાયક	195
31	ગ્રામોધ્ધારની પ્રવૃતિમાં ડૉ.આંબેડકરનું પ્રદાન	પ્રા.સુરેશભાઈ એચ. પટેલ	201
32	ગ્રામીણ સમુદાય : એક પરિચય	વાઘેલા મેઘાબેન જશવંતસિંહ	206
33	ગ્રામીણ મહિલાઓ અને ઘરેલુ હિંસા (કાઉન્સીલીગ ગ્રામીણ ગુજરાત)	સ્વીટુ સકસેના	212
34	ગ્રામીણ વિકાસ કાર્યક્રમો	ડૉ.અશિષ જી. પટેલ	219
35	SOCIAL CHANGES IN RURAL INDIA	DR.JAYESH N.BAROT	225
36	Role of education in rural development	Dr. Dilip R. Amin	230

ક્રમ	લેખનું નામ	લેખક	પેજ નંબર
37	Rural Development Programme	Dr. Dipika Rohit	237
38	Importance of Agencies and Education in Rural Development	Nibedita Bhowmik	240
39	RURAL EDUCATION IN INDIA: ISSUES AND CHALLENGES	Deeya Mukharji	246
40	RURAL EDUCATION IN INDIA	Dr. Prakashchandra M Patel	251
41	VARIOUS AGENCIES FOR MAKING HIGHER EDUCATION QUALITATIVE IN INDIA	HARIPRASAD N. KAMOL	255
42	Rural Women's Health: Patterns, Issues and Challenges	GULSHAN SIHAG	263
43	Rural Areas of Jammu and Kashmir: A Study of Higher Education	Ishfaq Majid and Sheeraz Ahmad Sofi	272
44	A Study on Women Empowerment – Solution for Societal Economic Development of India	Dr. Chanduji P. Thakor	274
45	A Study on Rural Development in India: Indicators, *Problems and Strategies*	Dr. Kiran J. Patel & Mr. Parth M. Modi	282
46	A Study on Development and Enhancement of Weaker Sections of Society in Rural India	Dr. Hemant K. Patel	291
47	A Study on Gender Inequality – Problems and Concern of India	Mr. Mitulkumar M. Deliya	298
48	CRITICAL ISSUES OF INDUSTRIALIZATION IN RURAL AREAS	Dr. Manish M. Jansari	308
49	RURAL DEVELOPMENTN IN INDIA: ISSUES AND CHALLENGES	AKANKSHA KUMARI	315
50	Rural education System in India	Rameshkumar K.Rohit	323
51	*ग्रामीष विकास कार्य एव नीतिथी*	*डॉ भगवानभाई के. प्रजापति*	333

ક્રમ	લેખનું નામ	લેખક	પેજ નંબર
52	ग्रामीण समाज संस्था : सामाजिक हकीकत (मुंशी प्रेमचंद के कथासाहित्य के संदर्भ मे)	प्रा.डॉ.विनोदचंद्र जी. चौधरी	338
53	ग्रामीण समाजमे स्त्रीयोकी समस्या	डॉ. के. एस. जादव	342

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર, હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ. પાટણ આયોજિત
એક દિવસીય રાષ્ટ્રીય સેમિનારમાં રજૂ થયેલ બીજરૂપ આખ્યાન

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર

એક બહુમુખી પ્રતિભા

• સંપાદક •

ડૉ. જયેશ એન. બારોટ

• વક્તા •

કિશોર મકવાણા

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર
એક બહુમુખી પ્રતિભા

Dr. Babasaheb Ambedkar
Ek Bahumukhi Pratibha

920
BAR
D0966

©ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર
હેમ.ઉ.ગુ.યુનિ., પાટણ

સંપાદક : ડૉ. જયેશ એન. બારોટ
ચેર પર્સન, ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર,
હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ., પાટણ

પ્રકાશન : ૧૪ એપ્રિલ, ૨૦૧૮ (ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર જયંતિ)

આવૃત્તિ : પ્રથમ

ISBN : 978-93-84601-05-8

પ્રત : ૫૦૦

મુદ્રક : પ્રચાર પ્રિન્ટોરીયમ, વિસનગર

પ્રકાશક : ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર, હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ., પાટણ
રાજમહેલ રોડ, પાટણ - ૩૮૪૨૬૫

Vendor ડૉ. જયેશ એન. બારોટ
Bill No / Dt. —
Price —
Accession No. D0966
Sing of Librarian

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર
એક બહુમુખી પ્રતિભા

ગ્રંથાલય ૨૭૬૬

ડૉ. બાબાસાહેબ ભીમરાવ આંબેડકરને એમના સમર્થકો માત્ર દલિત નેતા અને બંધારણ નિર્માતા તરીકે જ ઓળખે છે. અન્ય લોકો પણ એમને દલિત નેતા અને બંધારણના નિર્માતા તરીકે જ ઓળખે છે પરિણામે આ મહાન અને વૈશ્વિક વ્યક્તિની ઓળખ એક ચોક્કસ કુંડાળામાં કેદ થઈ ગઈ. વાસ્તવમાં ડૉ. બાબાસાહેબનું વ્યક્તિત્વ બંને ઓળખથી ઘણું વિરાટ અને ઉત્તુંગ હતું. એ અર્થશાસ્ત્રી હતા. એ સમાજશાસ્ત્રી હતા. એ ઈતિહાસકાર હતા. એ વિદેશ નીતિ-રીતિના તજજ્ઞ હતા. એ રાષ્ટ્રપ્રહરી હતા. એ કાયદાવિદ હતા. એ મજદૂર પ્રશ્નોના મર્મજ્ઞ હતા. એ ધર્મજ્ઞાતા હતા. એ શ્રમિકોના તારણહાર હતા.

એ લેખક હતા. એ પત્રકાર હતા. અને એ શ્રેષ્ઠ કેળવણીકાર-પ્રોફેસર પણ હતા. એ નારી સશક્તિકરણના પ્રખર હિમાયતી હતા. ડૉ. બાબાસાહેબના વ્યક્તિત્વના આવા અનેક પાસા પૈકી કોઈ એકને પકડીને તમે ડૉ. બાબાસાહેબને જાણવાનો પ્રયત્ન કરો તો એમની ઓળખ અધૂરી જ લાગે. આવા સમયમાં આ વિરાટ વ્યક્તિત્વના મહાનાયકને જાણવાનો ઉપક્રમ 'હેમચંન્દ્રાચાર્ય દક્ષિણ યુનિવર્સિટી' ની ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર દ્વારા આયોજિત રાષ્ટ્રીય સેમિનાર થકી હાથ ધરાયો છે એ અભિનંદનીય છે. વિષય પણ ખૂબ પ્રેરક રાખ્યો છે : 'IDEOLOGY OF DR. B. R. AMBEDAKAR' આજે દિવસ દરમિયાન ગુજરાતભરમાંથી આવેલા વિદ્યાર્થીઓ સેમિનારમાં ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરના વિવિધ પાસા પર પોતાના પેપર રજૂ કરશે જ. હું ખૂબ ટૂંકમાં ભારતના આ મહાન રાષ્ટ્રપુરુષના જીવન દર્શનનો આછો પરિચય કરાવવાનો પ્રયત્ન કરીશ. કારણ કે એમના પૂર્ણ જીવન અને વિચારોને આપણે જાણવા હોય તો સપ્તાહ બેસાડવી પડે ! બાબાસાહેબના જીવનનો વિશદ અભ્યાસ કરીએ ત્યારે એમના જીવન પ્રવાહના પાંચ વળાંકો જોઈ શકાય છે. જીવનના પ્રારંભમાં જ્ઞાન સાધના, ત્યારપછી અસ્પૃશ્યતા અને સામાજિક વિષમતા સામે સમતા માટેનો સંઘર્ષ, ત્રીજો વળાંક છે લોકશાહીના પ્રહરી તરીકે, એ પછી આવે છે ભારતીય બંધારણ નિર્માતા તરીકેની

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર,
હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ. પાટણ આયોજિત
એક દિવસીય રાષ્ટ્રીય સેમિનારમાં રજૂ થયેલ
પેપર / લેખનો સંગ્રહ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરની

સામાજિક વિચારધારા

Social Ideology of Dr. B.R. Ambedkar

• સંપાદક •
ડૉ. જયેશ એન. બારોટ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરની સામાજિક વિચારધારા

Social Ideology of Dr. B.R. Ambedkar

© ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર,

હેમ.ઉ.ગુ.યુનિ., પાટણ

સંપાદક : ડૉ. જયેશ એન. બારોટ

ચેર પર્સન, ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર,

હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ., પાટણ

પ્રકાશન : ૧૪ એપ્રિલ, ૨૦૧૯ (ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર જયંતિ)

આવૃત્તિ : પ્રથમ

ISBN : 978-93-84601-12-6

પ્રત : ૩૦૦

મુદ્રક : પ્રચાર પ્રિન્ટોરીયમ, વિસનગર

પ્રકાશક : ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર, હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ., પાટણ

રાજમહેલ રોડ, પાટણ – ૩૮૪૨૬૫

ગુજરાત

અનુક્રમણિકા

ક્રમ વિષય નંબર

1 Dr.Bhimroa Ambedkar Social Reformer Of Dalit 9

Dr. Jayesh N. Barot

2 Dr. Ambedkar's and Democracy 12

Dr. Rita H. Parekh

3 "The Architect of Indian constitution: Dr. B.R. Ambedkar" 18

Jayeshkumar Shivrambhai Mali

4 Constitution Maker Or Just A Prototypical In Todays India 22

Nisha Singh, Mohini Awasthi, Jimit Thakkar

5 The Vision and Mission for Social Justice by Dr. Babasaheb Ambedkar 27

Dr. Naresh A. Parmar

6 "The Right to Health in the Constitution of India" 34

Dr. K. K. Patel, Dr. Bhupinder, Dr. Kinjal Jani

7 "Dr. B. R. Ambedkar views on Human rights of Women in India" 39

Prof. Nimesh Bhojak

8 Dr. Ambedkar's Perception of Human Rights 46

Dr. Niketa D. Raval

9 The Role of Dr. B. R. Ambedkar in Making of the Indian Constitution 54

Dr. Binalben Sanjaykumar Patel

10 "Dr. B.R. Ambedkar's Constitutional Vision" 60

Dr Smita B. Vyas

11 Gender Discrimination: A glance on Constitution 65

Dr. Kinna Chadokia

12 Right to Education in India: Issues, Challenges and Solution in Constitutional Perspective 71

Dr. Nitin Vyas

13 The Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013: A Constitutional Overview 75
Mr. Bharat M. Patel

14 "Dr. B.R. Ambedkar, the Leader of Voiceless - A Dream of Casteless Social System unfulfilled, yet the legacy remains" 81
Shrenik Dilipbhai Shah

15 Dr. Ambedkar and Social Justice 87
Dr. Meena D. Agrawal

16 "Dr. Ambedkar's Idea of Constitutionalism" 93
Dr. Hemant K. Patel

17 "Annihilation of Caste: Some Reflections" 99
Dr.Soniya Jaydevbhai Joshi

18 Constitution of India And Social Justice 106
Prof. Sunita R.Chauhan

19 समाज तथा राजनीति का अंबेडकर के प्रति द्रष्टिकोण 112
डॉ. के.एस.जादव

20 क्षत्रिय समाज के विद्यार्थीयों की शैक्षिक स्थिति-एक अभ्यास 117
डॉ. पत्रलेखा ए. बारड, प्रशांतकुमारसिंह असिस्टंट प्रोफेसर

21 ડાં. આંબેડકર અને સામાજિક સંસ્થાઓ 121
ડાં. સંગીતા પટેલ

22 કચડાયેલો વર્ગ અને બાબાસાહેબ આંબેડકરના વિચારો 127
ડૉ. ભાનુભાઈ રોહિત

23 યુગ પુરૂષ ડાં. બી.આર. આંબેડકર 133
વંદનાબેન ત્રિભોવનભાઈ રાઠોડ

24 ડૉ. બાબા સાહેબ આંબેડકર અને સમાજ સુધારણા 140
ડૉ. દીપીકાબેન કે. રોહિત

25 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરનું સામાજીક પ્રદાન 144
ડૉ. સંગીતા એન. બકોત્રા

26 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર અને ભારતીય બંધારણ નિર્માણ 149
સભાની રચના અને ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર
પ્રો. વિઠ્ઠલભાઈ કે. વણકર

27 સામાજિક ક્ષેત્રે મહિલા સશક્તિકરણમાં 156
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરના વિચારો
પ્રજાપતિ રાજેશકુમાર ગોરધનભાઈ

28 ભારતીય બંધારણના પિતા ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકર 164
પ્રજાપતિ વિજયકુમાર ઇશ્વરભાઈ

29 ભારતીય બંધારણના ઘડવૈયા ડૉ. બી. આર. આંબેડકર 168
પ્રા. કનુભાઈ એમ. વણકર

30 ડૉ. આંબેડકરના સામાજિક વિચારો ભારતીય બંધારણ 176
જાદવ દિવ્યાબેન પ્રવિણભાઈ

31 ડૉ.બી.આર. આંબેડકરના વિચારોમાં સામાજિક ન્યાય 183
એક અધ્યયન
સેનમા કૌશિકકુમાર જે.

32 રાષ્ટ્ર નિર્માણમાં ડાં. બાબાસાહેબનું પ્રદાન 190
તેરૈયા રાજેશકુમાર રમણીકલાલ

33 "ભારતીય સમાજની સામાજીક એક્તા અને સમાનતામાં 197
ડો. આંબેડકરનું યોગદાન"
ડાં. લીલાબેન એમ. સ્વામી

34 ડૉ. બી.આર. આંબેડકરનું સામાજિક દર્શન 202
પ્રા. રચના એમ. વર્મા

35 ભારતના બંધારણ દ્વારા અનુસૂચિત જાતિમાં આવેલ પરિવર્તન 210
ડાં. ગજેન્દ્ર પી. શ્રીમાળી

36 ડાં. બાબાસાહેબ આંબેડકરનું બાળપણ કાન્તિનાં પગરણ 216
પ્રો.ડાં. શૈલેષ કે. જોષી

37 ભારતીય નારીવાદી વિચારક ડૉ. આંબેડકર 221
પ્રો. દિપ્તીબેન જી. નિમાવત

39 ભારતના બંધારણ દ્વારા અનુસૂચિત જાતિઓમાં આવેલું શૈક્ષણિક પરીવર્તન 226
પ્રા. ડૉ. પ્રિયકાન્ત આર.શ્રીમાળી
40 ડાં. બાબાસાહેબ આંબેડકરના સામાજિક સુધારણા 230
પ્રો. દિલીપસિંહ ટી. પરમાર
41 ભારતીય સમાજના પ્રશ્નો અને ડાં. બાબાસાહેબ આંબેડકર 233
ડાં. રમેશ એસ. પ્રજાપતિ
42 ડો. બાબાસાહેબ આંબેડકર અને ભારતીય બંધારણના વિચારો 242
ડાં. લલીતભાઈ એસ. પટેલ
43 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર જીવન દર્શનનું 247
ડૉ. પ્રકાશ પી. પરમાર
44 કુટુંબ સંસ્થામાં મહિલાઓના સ્થાન અંગે
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરના વિચારો 252
પ્રા. ડૉ. વિષ્ણુ આર. વણકર
45 માનવ અધિકાર અને સામાજિક વ્યવસ્થા
ભાર્ગવકુમાર એચ. જોષી 256
46 હિન્દુ ધર્મ અને ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર
રાજેશકુમાર એમ. ચૌહાણ 264
47 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરના માનવ અધિકાર અંગેના વિચારો
સંદીપ એચ. સચિલા તથા ભરત કે. બરંડા 268
48 માનવ અધિકાર અને સામાજિક વ્યવસ્થા
દરજી રીંકુ મુકેશભાઈ 271
49 ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકરની ભારતીય ટપાલ-ટિકિટોનું મહત્વ
પરેશ પટેલ 276
50 અસ્પૃષ્યતાના સંઘર્ષ સાથે ગાળેલું જીવન
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર 280
વાલમીયા આરીફ ફુસુફભાઈ
51 ગાંધીજી અને આંબેડકરના વિચારોનો
ગુજરાતી સાહિત્ય પર પ્રભાવ 284
ડૉ. યોગેશચંદ્ર પટેલ

ભારતીય નાટ્ય સાહિત્ય-૨

સંપાદકો

પ્રા. વિરેન્દ્રસિંહ એચ. પરમાર ડૉ. યોગેશ પટેલ

પ્રા. દિલીપસિંહ ટી. પરમાર ડૉ. મનીષ ચૌધરી

Bhartiya Natya Sahitya-2

Edited by : Virendrasinh Parmar, Dilipsinh Parmar,
Yogesh Patel, Manish Chaudhari
2019

ISBN : 978-93-84601-10-2

© પ્રિન્સિપાલ, શ્રીમતી આર.એમ.પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ,સતલાસણા
©લેખના જે-તે લેખકોના

સંપાદન : ગુજરાતી વિભાગ

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૨૦ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૯

પ્રત : ૧૦૦

પ્રકાશક :
પ્રિન્સિપાલ,
શ્રીમતી આર.એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ, સતલાસણા,
જિ.મહેસાણા-૩૮૪૩૩૦

ટાઈપ સેટિંગ : રણજીત રાવત

મુખપૃષ્ઠ સજ્જા અને મુદ્રક :
કોહિનૂર પ્રિન્ટર્સ, સતલાસણા

અનુક્રમણિકા

૧	નાટકમાં કથ્ય, કથન અને અભિવ્યક્તિ	ડૉ. ભરત સોલંકી	૧
૨	શ્રેષ્ઠ મૌલિક પ્રહસન-નાટક : મિથ્યાભિમાન	ડૉ.કિશોરસિંહ એ. પરમાર	૫
૩	'મિથ્યાભિમાન' નાટકના નાયક જીવરામ ભટ્ટ	ડૉ. યોગેશ પટેલ	૧૦
૪	પ્રાચીન ગુજરાતનું નાટ્ય સાહિત્યઃ	પ્રા. ભાવેશ.એમ.ચૌધરી	૧૪
૫	સોલંકીકાલીન નાટકોમાં ભારતીયતાઃ	પ્રા.કલ્પેશ.પી.ચૌધરી	૧૭
૬	સમાજ સુધારાલક્ષી ગુજરાતી નાટકો	પ્રા. ભરત વી. ખેની	૨૦
૭	'લલિતાદુઃખદર્શક' નાટકમાં સામાજિકતા	પ્રા.ડૉ. મીનાકુમારી બી. પટેલ	૨૬
૮	સામાજિક નાટક લેખે 'લલિતાદુઃખદર્શક' એક અભ્યાસ	પ્રા. સવિતા પટેલ	૨૯
૯	રાઈનો પર્વત નાટકમાં સમાજદર્શન	ડૉ. સી. એલ. પંચોલા	૩૩
૦	'રાઈનો પર્વત'માં નિરૂપિત નારી ઉત્કર્ષના ખ્યાલો	ડૉ. પ્રવીણ વાઘેલા	૩૬
૧	સમષ્ટિના શ્રેય માટે વ્યક્તિગત પ્રેયનો ભોગ : 'પુરંદર-પરાજય'	પ્રા. ડૉ. ભગવાન એસ. ચૌધરી	૪૦
૨	સ્વાતંત્ર્યોત્તર યુગના નાટકોમાં પ્રેમ અને વિવાહનાં અનેકવિધ ક્ષેત્રો	ડૉ. ધર્મેન્દ્રસિંહ એમ. વાઘેલા	૪૩
૩	ચં.ચી. મહેતાના નાટકોમાં સ્ત્રી-પાત્રો	ડૉ. મનીષ બી. ચૌધરી	૫૦
૪	ચીનુ મોદીનાં એકાંકીમાં મિથનો વિનિયોગ	ડૉ. બિપિન ચૌધરી	૫૬
૫	'ખુલ્લાં બારણાં' કૃતિ સમીક્ષા	પ્રા. એ.એસ.રાઠવા	૬૧

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર,
હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ. પાટણ આયોજિત
એક દિવસીય રાષ્ટ્રીય સેમિનારમાં રજૂ થયેલ
બીજરૂપ આખ્યાન

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર

સામાજિક પ્રદાન

• સંપાદક •
ડૉ. જયેશ એન. બારોટ

• વક્તા •
ડૉ. રમેશ મકવાણા

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર
સામાજિક પ્રદાન

Dr. Babasaheb Ambedkar
Samajik Pradan

©ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર

હેમ.ઉ.ગુ.યુનિ., પાટણ

સંપાદક : ડૉ. જયેશ એન. બારોટ

ચેર પર્સન, ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર,

હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ., પાટણ

પ્રકાશન : ૨૬ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૯

આવૃત્તિ : પ્રથમ

ISBN : 978-93-84601-11-9

પ્રત : ૫૦૦

મુદ્રક : પ્રચાર પ્રિન્ટોરીયમ, વિસનગર

પ્રકાશક : ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર, હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ., પાટણ

રાજમહેલ રોડ, પાટણ – ૩૮૪૨૬૫

સંપાદકીય

હેમચંદ્રાચાર્ય ઉત્તર ગુજરાત યુનિવર્સિટી પાટણ, ડૉ. બાબાસાહેબ ચેર દ્વારા આયોજિત એક દિવસીય પરિસંવાદમાં પ્રસ્તુત ડૉ. રમેશ મકવાણાના બીજરૂપ વક્તવ્યને પુસ્કત રૂપે પ્રકાશિત કરતાં હું આનંદ અને ગૌરવની લાગણી ઉદ્ભવું છુ. ડૉ. બાબાસાહેબના સામાજિક પ્રદાનના સંદર્ભે સમાજના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં તેઓએ કરેલા કાર્યો અને પ્રયત્નોને પ્રસ્તુત પુસ્તકમાં ઉજાગર કરવાનું પ્રયોજન રહ્યું છે. રાષ્ટ્રપુરૂષ બાબાસાહેબના વિવિધ જીવન પ્રસંગો અને અનુભવોને આવરી લઈ પ્રેરણાદાયી ભાથુ પ્રસ્તુત પુસ્તકમાં રજુ કરવામાં આવ્યું છે. ડૉ. બાબાસાહેબનું સમગ્ર આયખું તંદુરસ્ત સમાજના નિર્માણની દિશામાં ખર્ચાયુ છે. પ્રસ્તુત બીજ રૂપ વક્તવ્ય ને પુસ્તકરૂપે પ્રકાશિત કરવા સતત પ્રેરણા, પ્રોત્સાહન અને માર્ગદર્શન આપવા બદલ સન્માનીય કુલપતિશ્રી પ્રો.બી.એ. પ્રજાપતિ સાહેબને હૃદય પૂર્વક આભાર વ્યક્ત કરું છું.

યુવાપેઢી સહિત સૌ જિજ્ઞાસુઓ અને અભ્યાસુઓ-સંશોધકો માટે પ્રસ્તુત પુસ્તક ચોક્કસ ઉપયોગી નિવડશે તેવો વિશ્વાસ છે.

ડૉ. જયેશ બારોટ
ચેરપર્સન
ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર
હેમ.ઉ.ગુ.યુનિ., પાટણ.

૧. જન્મ અને ઉછેર

પ્રસ્તાવના :

ભારતના છેલ્લા ૧૦૦ વર્ષના ઈતિહાસમાં અનેક મહામાનવો નોંધાયા છે. અગ્રણી નામોની એક નાની યાદીમાં રામકૃષ્ણ, વિવેકાનંદ, રમણ મહર્ષિ જેવા ધાર્મિક નેતાઓ અને સામાજિક સુધારકો; ટિળક, ગાંધી, નેહરુ, સુભાષચંદ્ર બોઝ અને સાવરકર જેવા રાજકારણીઓ અને સ્વાતંત્ર્ય સેનાનીઓ અને ટાગોર જેવા કવિઓનો સમાવેશ થાય. આ યાદીમાં અમર્યાદ રીતે લાંબી થઈ શકે છે. ડૉ. આંબેડકર આવા મહામાનવોની યાદી નિઃસંશયપણે અજોડ સ્થાન મેળવી શકે છે. તેમને માત્ર પદદલિત વર્ગોના મહાન પુરસ્કર્તા અને ભારતીય બંધારણના ઘડવૈયા જ ન ગણવા જોઈએ. પણ મહાન વિદ્વાન અને બુદ્ધિજીવી, શિક્ષણકાર, રાજકારણી, મજૂર નેતા અને ધાર્મિક નેતા પણ ગણવા જોઈએ. તેમના સમયના મહાપુરુષો સ્વાતંત્ર્ય સંગ્રામે તેમના જીવનને વળાંક આપ્યો હતો ત્યાં સુધી ઈતિહાસની પેદાશ હતા અને તેમણે જ પછી ઈતિહાસને વળાંક આપ્યો હતો. ઈતિહાસ મનુષ્યને ઘડે છે કે મનુષ્ય ઈતિહાસ ઘડે છે એ વિશે વિદ્વાનોમાં મતભેદ હોઈ શકે છે પરંતુ આંબેડકર જેવા ઘણા એમ માનતા જ નથી કે મનુષ્યની નિયતિ ઐતિહાસિક પ્રક્રિયાનાં અવૈયક્તિક પરિબળોથી ઘડાય છે. આવા મનુષ્યો આત્મઘાતી હોતા જ નથી અને પોતાના મજબૂત પ્રયાસો દ્વારા તથા પોતાના કાર્ય પ્રત્યેના જબરદસ્ત સમર્પણ દ્વારા રાઈમાંથી પર્વત બનતા હોય છે.

ઈતિહાસને સમજવા માટે જેમણે પોતાના યુગ ઉપર પ્રભાવ પાડ્યો છે એવાં લોકોના જીવનના ઈતિહાસની ઉપર દૃષ્ટિપાત કરવા જોઈએ. ઈતિહાસ અને જીવનનો ઈતિહાસ પરસ્પર પૂરક છે તે એકબીજાથી અલગ પાડી શકાય તેમ નથી. વળી, જીવનના ઈતિહાસનો અભ્યાસ કરવો એટલે જન્મથી મૃત્યુ સુધીના માનવવિકાસનો અભ્યાસ કરવો. મનુષ્યના વ્યક્તિત્વનો વિકાસ જીવશાસ્ત્રીય ઉત્ક્રાંતિ અને જીવવિકાસી પેદાશ છે, અને ઐતિહાસિક તથા સામાજિક પરિબળો વ્યક્તિ પર અસર કરે છે. માનવજીવન વિશેનો મનોવિજ્ઞાનીનો દૃષ્ટિકોણ ભણતર, ખ્યાલ અને પ્રેરણાના તંત્ર દ્વારા વ્યક્તિ 'બનવા'ની પ્રક્રિયા પર ભાર મૂકે છે. કારણ કે તે અંદરથી ઊભી થતી જરૂરિયાતો અને બહારથી ઊભાં થતાં સામાજિક દબાણો સાથે સુમેળ સાધવાના વ્યક્તિના પ્રયાસને વિકસાવે છે. મનુષ્ય પોતાના જીવનના અનુભવો દ્વારા વિકસે છે. તે કોણ છે અને જીવનમાં તેના મુખ્ય ધ્યેયો

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર, હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ. પાટણ આયોજિત
એક દિવસીય રાષ્ટ્રીય સેમિનારમાં રજૂ થયેલ પેપર / લેખનો સંગ્રહ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરની વિચારધારા

• સંપાદક •

ડૉ. જયેશ એન. બારોટ

ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરની વિચારધારા

Dr. Babasaheb Ambedkar ni Vichardhara

301.08
BAR
D0962

© ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર,
હેમ.ઉ.ગુ.યુનિ., પાટણ

સંપાદક : ડૉ. જયેશ એન. બારોટ
ચેર પર્સન, ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર,
હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ., પાટણ

પ્રકાશન : ૧૪ એપ્રિલ, ૨૦૧૮ (ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર જયંતિ)
આવૃત્તિ : પ્રથમ
ISBN : 978-93-84601-04-1
પ્રત : ૫૦૦
મુદ્રક : પ્રચાર પ્રિન્ટોરીયમ, વિસનગર
પ્રકાશક : ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર ચેર, હેમ.ઉ.ગુ. યુનિ., પાટણ
રાજમહેલ રોડ, પાટણ – ૩૮૪૨૬૫
ગુજરાત

Vendor ડૉ. જયેશ એન. બારોટ
Bill No / Dt —
Price —
Accession No. D0962
Sign of Librarian

અનુક્રમણિકા

શ્રીમતી આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટસ કોલેજ, સતલાસણા
ગ્રંથાલય
00962

ક્રમ	વિષય	પેજ નંબર
1	Gender Injustice: The Ugly Face of The Scociety Dr. Smita B. Vyas	8
2.	Babasaheb Bhimrao Ambedkar A Versatile Personality Dr. Jayesh N. Barot	11
3.	"Social Ideology of Dr. B.R Ambedkar" Dr. Bharatbhai M. Patel	17
4.	Revisiting Ambedkar His Conversion To Buddhism Mr. Dhaval Kumar Makwana	25
5.	Dr. Ambedkar's Vision For Women Empowerment Prof. Babubhai Jesangbhai Chaudhari	36
6.	"Dr. Babasaheb Ambedkar's Efforts For Women powerment; With Special Reference to Maternity Benefits To Indian Women" Dr K.K.Patel & Dr Kinjal Jani	44
7.	Social Justice in India: Ambedkar's contribution Dr.Ashok B.Purohit	50
8.	Women Rights In The Context of Human Rights Dr. Hardikkumar A. Patel	58
9.	Constitutional Provisions for Empowerment of Women Dr. Hemant K. Patel	62
10.	Constitutional Perspective and Dr. Ambedkar Dr. Kinna Chadokia	68
11.	Parliamentary Democracy and Dr. Ambedkar Dr. Nitin Vyas	74
12.	Different Facets of Human Rights Violation in India and the Constitutional Remedies as seen in the Indian Constitution Mr. Salu D' Souzaa	78
13.	Dr.B.R. Ambedkar's Ideas on Social Justice Dr. Vinodkumar K. Satyapal	89

14. History & Development of Human Rights in Indian
Mr. Rathod Yshpalsinh Vijaysinh 93

15. Dr. B.R.Ambedker –A Multidimensional Personality"
Dr. Khushbu M. Swami 100

16 Dr. B. R. Ambedkar ideas on Education with reference toWomen Empowerment
Prof. Nimesh Bhojak & Mrs. Kesha Bhadiyadara 105

17 आधुनिक सभ्यता के वास्तुकार : डॉ. अंबेडकर
प्रि. डॉ. एल.एस पटेल 111

18 डॉ. बाबासाहब आम्बेडकर और सामाजिक न्याय
डॉ.के.एस. जादव 116

19 मानवता के पक्षघर - डॉ. अंबेडकर
डॉ. रीटा एच. पारेख 122

20 "संविधान के निर्माता डो. अम्बेडकर"
डो. भरतकुमार एम. सुथार 127

21 सामाजिक समरसता के आन्दोलक : डो. आंबेडकर
प्रो. संदीप वी. सम्राट 131

22 "मुंशी प्रेमचंद के कथासाहित्य में अंबेडकर के विचार"
डॉ. विनोदचंन्द्र जी. चौधरी 134

23 રાષ્ટ્રીય એકતા અને વિકાસમાં ડૉ. બી.આર. આંબેડકરની ભૂમિકા
ડૉ. લીલાબેન એમ. સ્વામી 139

24 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર અને વર્તમાન જાતિ વ્યવસ્થા
પ્રો. દેવસિંહ બી. રાઠવા 144

25 "ડૉ. આંબેડકરની વિચારધારમાં માનવતાવાદ"
પ્રો. રમેશભાઈ બી. શ્રીમાળી 152

26 ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકર અને સામાજીક ન્યાય
ડૉ. સોનલ પી. જોષી 156

27 સ્રી સશક્તિકરણ વિષે ડૉ. આંબેડકરના વિચારો
પ્રો. રચનાકુમારી એમ. વમા 163

28 ભારતીય મહિલા સ્વાતંત્ર્ય અંગે ડૉ. આંબેડકરના વિચારો
ડૉ. સુરેશભાઈ જી. ગામીત 170

ગ્રંથાલય D0962

29 મહિલા સશક્તિકરણ અને ડૉ. આંબેડકરની વિચારધારા
રવિન્દ્રકુમાર પી. બારોટ 174

30 નારી સશક્તિકરણ અંગે ડૉ. આંબેડકરના વિચારો
પ્રા. પ્રવીણકુમાર રાઠોડ 178

31 મહિલા સશક્તિકરણ અને ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર
પ્રો. વિઠ્ઠલભાઈ કે. વણકર 183

32 બાબાસાહેબ આંબેડકર અને સામાજિક ન્યાય
જગદીશ એમ. દેસાઈ 190

33 ડૉ.આંબેડકર માનવ સમાજના ઉચ્ચવૈચારિક મહાપુરુષ
ડૉ. વિષ્ણુભાઈ આર. વણકર 198

34 ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકરનું સામાજિક પ્રદાન
હિરેન જે. બારોટ 204

35 ડૉ. આંબેડકર અને પ્રવર્તમાન દલિત સમાજ
પરેશકુમાર એ. શ્રીમાળી 209

36 બંધારણીય જોગવાઈઓ અને માનવ અધિકારો
પ્રો. નટવરલાલ એમ. પટેલ, ડો. સુધીરભાઈ એન. પટેલ 213

37 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરની જીવનયાત્રા
ડૉ. ટી.જી. ગાયકવાડ 220

38 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબડકર અને વર્તમાન જ્ઞાતિ વ્યવસ્થા
ડૉ. દીપીકાબેન કે.રોહિત 225

39 ડૉ. બી.આર.આંબેડકરનો દલિતોત્કર્ષ પુરૂષાર્થ... સામાજીક ન્યાયના સંદર્ભ
પ્રો. અશ્વિન જે. ચૌધરી 229

40 ડૉ.બાબાસાહેબ આંબેડકર અને સ્રી સશક્તિકરણ
મીના હિરવાણીયા 234

41 ભારતનું બંધારણ અને માનવ અધિકારો
રીનાબેન જે. લિમ્બાચીયા 241

42 "બાબાસાહેબ આંબેડકર અને પુના કરાર એક અધ્યયન" 245
સેનમા કૌશિકકુમાર જે.

43 સામાજિક ન્યાય અને ડૉ. આંબેડકર
હિના જે. રાવલ 253

13 The Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013: A Constitutional Overview 75
Mr. Bharat M. Patel

14 "Dr. B.R. Ambedkar, the Leader of Voiceless - A Dream of Casteless Social System unfulfilled, yet the legacy remains" 81
Shrenik Dilipbhai Shah

15 Dr. Ambedkar and Social Justice 87
Dr. Meena D. Agrawal

16 "Dr. Ambedkar's Idea of Constitutionalism" 93
Dr. Hemant K. Patel

17 "Annihilation of Caste: Some Reflections" 99
Dr.Soniya Jaydevbhai Joshi

18 Constitution of India And Social Justice 106
Prof. Sunita R.Chauhan

19 समाज तथा राजनीति का अंबेडकर के प्रति द्रष्टिकोण 112
डॉ. के.एस.जादव

20 क्षत्रिय समाज के विद्यार्थीयों की शैक्षिक स्थिति-एक अभ्यास 117
डॉ. पत्रलेखा ए. बारड, प्रशांतकुमारसिंह असिस्टंट प्रोफेसर

21 ડાં. આંબેડકર અને સામાજિક સંસ્થાઓ 121
ડાં. સંગીતા પટેલ

22 કચડાયેલો વર્ગ અને બાબાસાહેબ આંબેડકરના વિચારો 127
ડૉ. ભાનુભાઈ રોહિત

23 યુગ પુરૂષ ડાં. બી.આર. આંબેડકર 133
વંદનાબેન ત્રિભોવનભાઈ રાઠોડ

24 ડૉ. બાબા સાહેબ આંબેડકર અને સમાજ સુધારણા 140
ડૉ. દીપીકાબેન કે. રોહિત

25 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકરનું સામાજીક પ્રદાન 144
ડૉ. સંગીતા એન. બકોત્રા

D1152 ગ્રંથાલય

26 ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર અને ભારતીય બંધારણ નિર્માણ સભાની રચના અને ડૉ. બાબાસાહેબ આંબેડકર 149
પ્રો. વિઠ્ઠલભાઈ કે. વણકર

27 સામાજિક ક્ષેત્રે મહિલા સશક્તિકરણમાં ડાં. બાબાસાહેબ આંબેડકરના વિચારો 156
પ્રજાપતિ રાજેશકુમાર ગોરધનભાઈ

28 ભારતીય બંધારણના પિતા ડૉ. ભીમરાવ આંબેડકર 164
પ્રજાપતિ વિજયકુમાર ઈશ્વરભાઈ

29 ભારતીય બંધારણના ઘડવૈયા ડૉ. બી. આર. આંબેડકર 168
પ્રા. કનુભાઈ એમ. વણકર

30 ડૉ. આંબેડકરના સામાજિક વિચારો ભારતીય બંધારણ 176
જાદવ દિવ્યાબેન પ્રવિણભાઈ

31 ડૉ.બી.આર. આંબેડકરના વિચારોમાં સામાજિક ન્યાય એક અધ્યયન 183
સેનમા કૌશિકકુમાર જે.

32 રાષ્ટ્ર નિર્માણમાં ડાં. બાબાસાહેબનું પ્રદાન 190
તેરૈયા રાજેશકુમાર રમણીકલાલ

33 "ભારતીય સમાજની સામાજીક એક્તા અને સમાનતામાં ડો. આંબેડકરનું યોગદાન" 197
ડાં. લીલાબેન એમ. સ્વામી

34 ડૉ. બી.આર. આંબેડકરનું સામાજિક દર્શન 202
પ્રા. રચના એમ. વર્મા

35 ભારતના બંધારણ દ્વારા અનુસૂચિત જાતિમાં આવેલ પરિવર્તન 210
ડાં. ગજેન્દ્ર પી. શ્રીમાળી

36 ડાં. બાબાસાહેબ આંબેડકરનું બાળપણ કાન્તિનાં પગરણ 216
પ્રો.ડાં. શૈલેષ કે. જોષી

37 ભારતીય નારીવાદી વિચારક ડૉ. આંબેડકર 221
પ્રો. દિપ્તીબેન જી. નિમાવત

ઉપનિષદોનું તત્ત્વજ્ઞાન

સંપાદક

ડૉ. મંજુલાબેન એ. પટેલ

ડૉ. ભગવાનભાઈ કે. પ્રજાપતિ

ડૉ. શૈલેષ કે. જોષી

ડૉ. રમેશ એસ. પ્રજાપતિ

ડૉ. ભારતી એ. પટેલ

૬૪૧.૨૪૦૪
PAT
૭૨૩૪૦૦

ઉપનિષદોનું તત્ત્વજ્ઞાન

Vendor
Bill No / Dt: 31-7-19
Price —
Accession No. D1100
Sing of Librarian

Upnishado nu Tattvagyan

સંપાદન : સંસ્કૃત વિભાગ

પ્રથમ આવૃત્તિ : જાન્યુઆરી ૨૦૧૯

પ્રત : ૫૦

ISBN : 978-93-84601-06-5

All rights reserved, no part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any me
electronic or mechanical including photocopy, microfilm, recording, email, web, publication or a
information storage and retrieval system without the written permission of the copyright owners

મુદ્રક :
કોહિનૂર પ્રિન્ટર્સ, સતલાસણા

પ્રકાશક :
પ્રિન્સીપાલશ્રી,
શ્રીમતી આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કૉલેજ, સતલાસણા, જિ.મહેસાણા

D1100
આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કૉલેજ સતલાસણા ગ્રંથાલય

अनुक्रमणिका

ક્રમ	લેખ	લેખક	
૧	अविधया मृत्युं तीर्त्वा विधयाऽमृतमश्नुते	પ્રો.ડૉ.મણિભાઈ ઈ. પ્રજાપતિ	૧-૫
૨	બૃહદારણ્યકોપનિષદમાં પ્રાણનું સ્વરૂપ	ડૉ.દેવિસિંહ બી. રાઠવા	૬-૧૧
૩	उपनिषदो मे वैज्ञानिक तथ्य	ડૉ.મનુભાઈ એસ. પ્રજાપતિ	૧૨-૧૫
૪	ઉપનિષદો ભારતીયતત્ત્વ ચિંતનના શિખરો	પ્રા.ડૉ.મંજુલાબેન એ. પટેલ	૧૬-૧૮
૫	केनोपनिषद मे ब्रह्मविधा	ડૉ.ભગવાનભાઈ કે. પ્રજાપતિ	૧૯-૨૩
૬	ઉપનિષદોનું તત્ત્વચિંતન	પ્રો.ડૉ.રમેશ એસ. પ્રજાપતિ	૨૪-૨૬
૭	ઉપનિષદોમાં વાણી	પ્રા.ડૉ.શૈલેષ કે. જોષી	૨૭-૩૧
૮	બૃહદારણ્યકોપનિષદની કર્મ અને પુર્નજન્મ વિષયક સંકલ્પના	પ્રા.ડૉ.ભારતી એ. પટેલ	૩૨-૩૬
૯	प्रश्नोपनिषद् मे प्राणविधा का महत्व	ડૉ.કરુણા ત્રિવેદી	૩૭-૪૨
૧૦	केनोपनिषद् અને मुण्डकोपनिषद् માં બ્રહ્મ – સૃષ્ટિ સંબંધિ ચિંતન	ડૉ.નવઘણસિંહ બી. વાઘેલા	૪૩-૪૭
૧૧	ઉપનિષદોમાં શાંતિપાઠ	પ્રા.ડૉ.રાકેશકુમાર એન. જોષી	૪૮-૫૩
૧૨	उपनिषदों में आत्मा की उपयोगिता	ડૉ.વર્ષા એચ. પટેલ	૫૪-૬૦
૧૩	ઈશાવાસ્ય -- ઉપનિષદનું તત્ત્વજ્ઞાન	ડૉ.રાકેશ આર. જોષી	૬૧-૬૫
૧૪	उपनिषदों का संदेश	ડૉ.અરવિંદ પી. પટેલ	૬૬-૭૩
૧૫	मांडूक्य उपनिषद में आत्मा और ब्रह्म की एकता	ડૉ.કે.એસ.જાદવ	૭૪-૭૭
૧૬	उपनिषदों मे व्यावहारिक तत्त्वज्ञान	ડૉ.વિનોદચંદ્ર જી. ચૌધરી	૭૮-૮૨
૧૭	ઉપનિષદોમાં અભેદ ઉપાસના	ડૉ.દીપકકુમાર પી. જોષી	૮૩-૮૯
૧૮	'मुण्डकोपनिपद' अविनाशो ब्रह्म का विराट स्वरूप	ડૉ.જ્યોત્સના સી. રાવલ	૯૦-૯૩
૧૯	ઉપનિષદોમાં બ્રહ્મતત્ત્વ	ડૉ.કે.કે.ભેડા	૯૪-૯૭
૨૦	'बृहदारण्यकोपनिषद' માં યાજ્ઞવલ્કય – જનક સંવાદ દ્વારા પરબ્રહમને પામવાની યાત્રા	ડૉ.મનોજ એલ. પ્રજાપતિ	૯૮-૧૦૩
૨૧	કેનોપનિષદ્ – એક અધ્યયન	ડૉ.ભગવાનભાઈ કે. ચૌધરી	૧૦૪-૧૦૭
૨૨	ઈશોપનિષદનો સાંપ્રત સંદેશ	ડૉ.મનસુખ પી. પટોલિયા	૧૦૮-૧૧૧

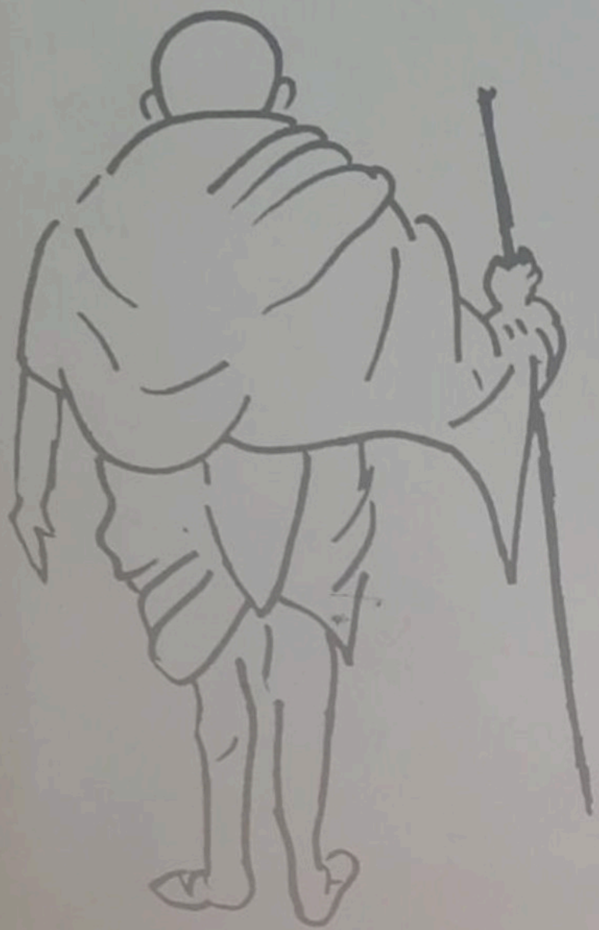

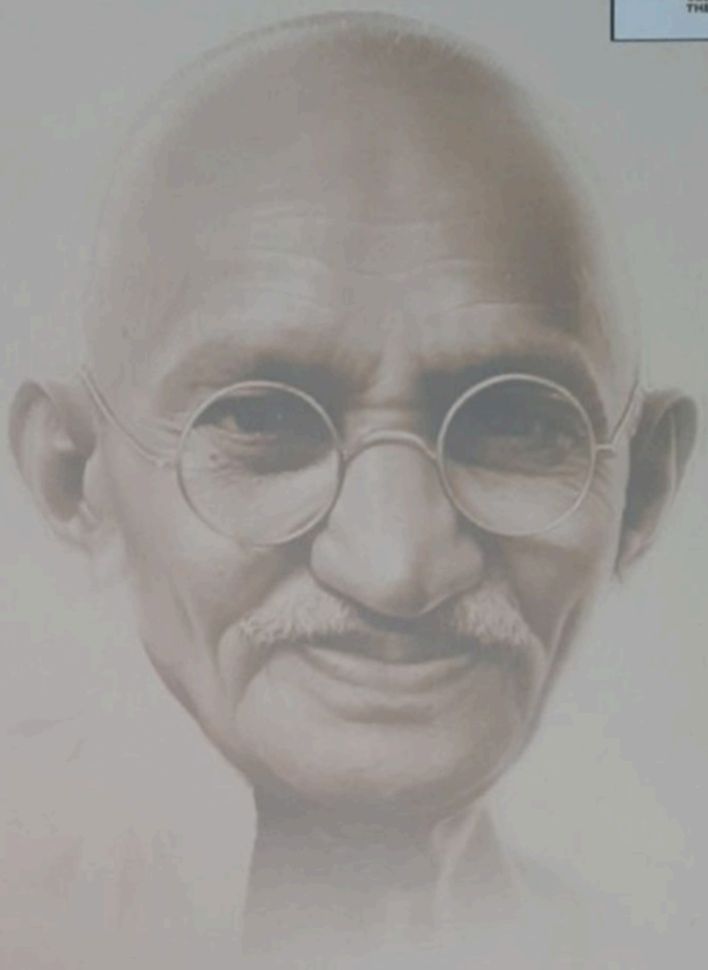

Impact of Gandhian Philosophy on Life and Literature

Dr. Rakesh Joshi Dr. Dipak Desai Dr. Bharat Patel

Impact of Gandhian Philosophy on Life and Literature

ISBN : 978-93-84601-09-6

© Publisher & Authors

First Edition : February 2019

Editor : English Department

Publisher :
Principal
Smt. R. M. Prajapati Arts College, Satlasana
Dist. Mehsana-384330

Type Setting : Ranjeet Rawat

Title Designer & Printers :
Kohinoor Printers, Satlasana

Index

1	Gandhian thoughts on Untouchability	Dr.Jayesh N. Barot	01
2	Relevance of Gandhi in 21st Century (A great tribute to Gandhi on his 150th Birth Anniversary)	Dr. Rakesh Joshi	04
3	Impact of Gandhiji's teachings in the Indo-English literature of the Heroic Age	Dr. Dipak K. Desai	09
4	Gandhiji and Eradication of Untouchability	Dr.Bharat S. Patel	13
5	Mahatma Gandhi and Mulk Raj Anand's Untouchables	Dr. Divyeshkumar D. Bhatt	19
6	Title of the Paper: Puissant Impact of Gandhian Philosophy on the Indo AnglicanNovelists	Dr Darsha Jani	26
7	The Manifestation of Gandhian Philosophy in the Novels of R. K. Narayan and Pannalal Patel	Dr. Bhagvanbhai H. Chaudhari	33
8	Gandhism in R. K. Narayan's Waiting for the Mahatma	Dr. Paresh K. Shah	42
9	Relevance of Gandhian ideology in 21st century	Dr. Rakhi S Jain	47
10	Gandhian Ideals in Nayantara Sahgal's "Storm in Chandigarh"	Dr. Nanda M. Jadeja	52
11	Mahatma Gandhi`s Truth and violence: A Critical Study	Sweta J. Barot	57
12	Gandhism in R K Narayan's Waiting for the Mahatma	Dr Arti S Khindri	64
13	Gandhian Ideology Reflected in Githa Hariharan's In Times of Siege	Prof. Hiral Patel	68
14	Gandhiji's Views on Basic Education and its Present Relevance	Mrugesh K. Shah	72
15	Gandhi's Views On Education	Dr.Dipika K.Rohit	77
16	Gandhi and Psychology	Shri C.S. Patel	80
17	Gandhi, Indian Youth and Indian English Literature	Alpeshkumar P. Joshi	85
18	Gandhian Movement in Attia Hosain's Sunlight on a Broken Column	Jaynab G. Masu	90

19	Gandhian Philosophy in Manju Kapur's Novels	Alkesh Pravinchandra Trivedi	93
20	Psychology and Gandhian Philosophy	Dr. U.J. Goswami	97
21	Psychological Analysis of Gandhian Philosophy	Mr. Vishwas K. Prajapati	105
22	Thoughts of Gandhiji on Health	Dr. Minaben Jesang Chaudhari	109
23	Mahatma Gandhi`s Philosophy on Prayer	Ravindrakumar. M. Patel	115
24	Gandhi and His Vision for Women Empowerment	Pro.Patel Utpal Ashvinbhai	120
25	Mahatma Gandhi's Views on Education: A Comprehensive Study	Sweety Patel	122
26	Revisiting Gandhi in the Works of Satendra Nandan	Dr.Rakesh Rao Dr. Mahesh Jani	128

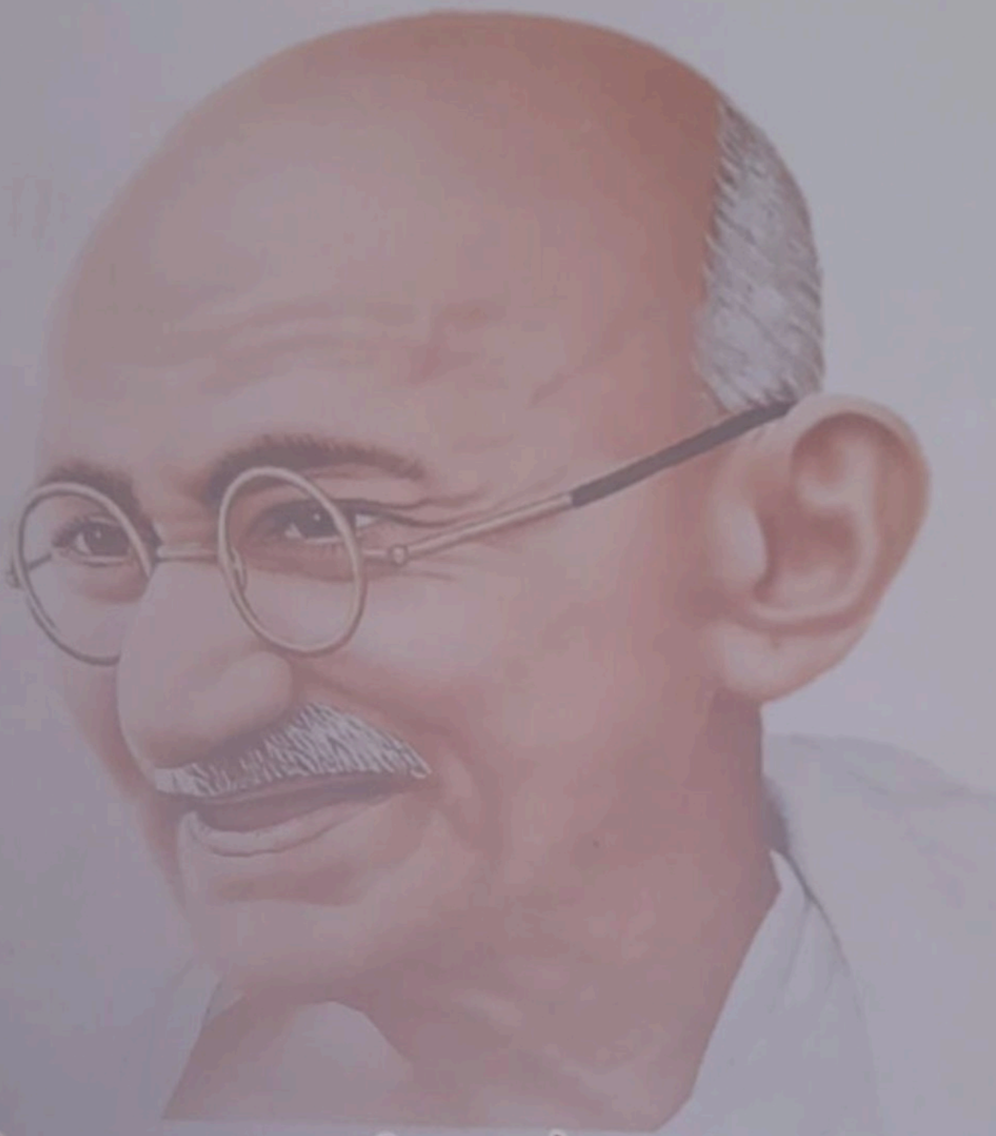

गांधी विचारधारा का जीवन और साहित्य पर प्रभाव

1087

संपादक
डॉ. कीर्ति एस. जादव
डॉ. विनोदचंद्र जी. चौधरी

Gandhi Vichardhara ka Jivan Aur Sahitya Par Prabhav'

Edit by : Dr. Kirtikumar S. jadav
Dr Vinodchandra G. Chaudhari

સંપાદન : હિન્દી વિભાગ

પ્રથમ આવૃત્તિ : ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૯

પ્રત : ૫૦

891.43408
JAD
D1087

ISBN NO: 978-93-84601-08-9

All rights reserved, no part of this book may be reproduced or utilized in any form or by any mea electronic or mechanical including photocopy, microfilm, recording, email, web, publication or an information storage and retrieval system without the written permission of the copyright owners.

Vendor ______
Bill No / Dt. 31-3-19
Price –
Accession No D 1087
Sing of Librarian

મુદ્રક :
કોહિનૂર પ્રિન્ટર્સ, સતલાસણા

પ્રકાશક :
પ્રિન્સીપાલશ્રી,
શ્રીમતી આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કૉલેજ, સતલાસણા, જિ.મહેસાણા

D1087

શ્રીમતી આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ ગ્રંથાલય સતલાસણા

અનુક્રમણિકા

1 आद्युनिक हिन्दी कविता पर गांधी विचारों का प्रभाव- डॉ ओमप्रकाश शुक्ला	1
2 वर्तमान में गांधीजी की प्रासंगिकता- डॉ कीर्ति एस०जादव	13
3 गांधी विचारधारा का मानव जीवन पर प्रभाव- विनोदचंन्द्र जी०चौद्यरी	19
4 મહાત્મા ગાંધીનું જીવન ચરિત્ર – ડૉ ભગવાનભાઈ કે. ચૌધરી	25
5 સ્વચ્છતા આંદોલન અંગે ગાંધીજીના વિચારો– ડૉ ગિરધરભાઈ ટી.પટેલ	30
6 મહિલા સશક્તિકરણ પર ગાંધી વિચાર– રાઠોડ અરૂણાબેન જે, રાઠોક રાજેશકુમાર વી.	42
7 સ્ત્રી ઉન્નતિકરણ માટે ગાંધીજીના વિચારો– ડૉ ભરત.એમ.પટેલ	46
8 माखनलाल चतुर्वेदी के काव्य पर गांधी प्रभाव- डॉ भारती सी.रावत	53
9 વિકાસની વાસ્તવિક્તા સાથે ગાંધી– ડૉ ભરત.પી.ચૌધરી	57
10 ભારતીયતા પર ગાંધી વિચાર–ડૉ જીતેન્દ્ર ખરાડી	62
11 જીવનના વિવિધ ક્ષેત્રોં ઉપર ગાંધી વિચારોનો પ્રભાવ– ડૉ લીલાબેન એમ.સ્વામી	69
12 ગાંધી વિચારધારા– ડૉ મેહુલ એન.જાની	76
13 ગાંધીજીની આર્થિક વિચારધારા– ડૉ અલ્પેશ કે. પટેલ	85
14 ગાંધીનું તત્વ દર્શન– ડૉ એસ.એન.બકોત્રા	89
15 ગાંધી વિચાર પ્રધાન વાર્તાકાર 'સોપાન' – ડૉ સતીષકુમાર એસ. પટેલ	96
16 મહિલા સશક્તિકરણ : રામાયણનો સુંદર પ્રસંગ– પ્રો નાયી મનીષા બી.	104
17 મહાત્મા ગાંધી અને સ્વચ્છતા– પ્રો. નેહા એમ. ધારૈયા	107
18 ગાંધીજીઃ સ્વચ્છતા અને સ્વચ્છ ભારત મિશન– પ્રો. વિનોદ બથવારા	112
19 મહિલા સશક્તિકરણ વેદ થી વેબ સુધી– પ્રો. પીનલ આઈ.પટેલ	119
20 રમણલાલ દેસાઈની ' ગ્રામ્યલક્ષ્મી' નવલકથામાં ગાંધીવિચાર– પ્રો પૃથ્વીજી એસ.ઠાકોર	122
21 સ્વચ્છતા વિષે ગાંધીજીના વિચારો– પ્રો. સીમાબેન ડી.પટેલ	126
22 ગાંધી વિચારધારાનો આજના યુવાન પર પ્રભાવ– પ્રો. વસીમખાન એમ.પઠાણ	129
23 કવિશ્રી આનંદીના જીવન પર ગાંધી વિચારોનો પ્રભાવ– પ્રો. દલાભાઈ એચ. બોકા	132
24 ગાંધીજીના સ્વપ્નનું ભારત' દારૂબંધી એક અભ્યાસ' -અશ્વિનકુમાર જે.ચૌધરી	139

ભારતીય નાટ્ય સાહિત્ય-૧

સંપાદકો

ડૉ.મંજુલાબેન એ.પટેલ

ડૉ.બી.કે.પ્રજાપતિ ડૉ.રમેશ એસ.પ્રજાપતિ

ડૉ. શૈલેષ કે.જોષી ડૉ.ભારતી એ. પટેલ

Vendor
Bill No / Dt.
Price
Accession No. D1093
Sig of Librarian
D1093

Bhartiya Natya-Sahitya-1

Edited by : Dr.Manjulaben A. Patel,
Dr. B. K. Prajapati, Dr. Ramesh S. Prajapati
Dr. Shailesh K. Joshi, Dr. Barti A. Patel
2019

ISBN : 978-93-84601-10-2

© પ્રિન્સિપાલ, શ્રીમતી આર.એમ.પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ,સતલાસણા
©લેખના જે-તે લેખકોના

સંપાદન : સંસ્કૃત વિભાગ

પ્રથમ આવૃત્તિ : ૨૦ ફેબ્રુઆરી ૨૦૧૯

પ્રત : ૧૦૦

પ્રકાશક :
પ્રિન્સિપાલ,
શ્રીમતી આર.એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ, સતલાસણા,
જિ.મહેસાણા-૩૮૪૩૩૦

ટાઈપ સેટિંગ : રણજીત રાવત

મુખપૃષ્ઠ સજ્જા અને મુદ્રક :
કોહિનૂર પ્રિન્ટર્સ, સતલાસણા

D1093
શ્રી આર. એસ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કૉલેજ ગ્રંથાલય સતલાસણા

અનુક્રમણિકા

1	નાટ્ય વિભાવના અને સાંસ્કૃતિક અગત્યતા	ડૉ.મૃગેશભાઈ એમ. નાયક	1
2	નાટ્ય સાહિત્યની ઉત્પત્તિ	ડૉ.મયુરચંદ્ર રાજગોર	6
3	*महाकवि भास और कालिदास के रुपको मे वर्ण व्यवस्था*	*डॉ. जसवंत के. प्रजापति*	10
4	મધ્યમવ્યાયોગ – સંસ્કૃત રૂપક	ડૉ. મંજુલાબેન એ. પટેલ	18
5	મૃચ્છકટિકમાં સમાજદર્શન	ડૉ.ભગવાનભાઈ કે. પ્રજાપતિ	22
6	ઉત્તરરામચરિતના આદર્શ રામ	ડૉ.રમેશ એસ. પ્રજાપતિ	27
7	સંસ્કૃત રૂપકોમાં ગણિકા	ડૉ.શૈલેષ કે. જોષી	32
8	સંસ્કૃત નાટકોમાં વિદૂષક	ડૉ.ભારતી એ. પટેલ	38
9	વિક્રમોવર્શીયમ્માં (ચોથા અંકમાં) પ્રકૃતિ નિરૂપણ	ડૉ.રાકેશકુમાર એન. જોષી	43
10	*हिन्दी नाटको मे भारतीयता*	*डॉ. विनोदचंद जी चौधरी*	48
11	દ્રૌપદીસ્વયંવર એક અધ્યયન	ડૉ.રીટા એચ. પારેખ	53
12	કૃષ્ણમિશ્ર રચિત 'પ્રબોધચંદ્રોદય' ની સમીક્ષા	ડૉ.અર્પિતાબેન જી. પટેલ	61
13	અભિજ્ઞાન શાકુન્તલમાં સમાજ દર્શન	ડૉ.ભરતભાઈ એમ. પટેલ	66
14	સંસ્કૃત નાટકની ઉત્પત્તિ અને વિકાસ અંગેના પરંપરાગત મતો	મેઘનાબેન જે. મોદી	71
15	*स्त्री अभिनय का संघर्ष (पारसी रंगमंच एवं नुक्कड नाटको के संदर्भ मे)*	*डॉ समीर प्रजापति*	76
16	ઉત્તરરામચતિમ્ નાટકમાં કરુણરસ	પ્રજાપતિ મુકેશકુમાર આર.	86
17	પ્રતિમા નાટક અને ઉત્તરરામચરિત નાટકમાં સીતાનું પાત્ર	પ્રજાપતિ રોશનીબેન દશરથભાઈ	91
18	પાશ્ચાત્ય કાવ્યશાસ્ત્રમાં ટ્રેજેડી અને કોમેડીની વિભાવના	ડૉ.વૈશાલી જે. પટેલ	99
19	ભાસનાં નાટકોમાં સમાજ જીવન	પ્રો.કમલેશકુમાર ડી. પટેલ	107

મણિલાલ હ. પટેલ

વ્યક્તિત્વ અને વાઙ્મય

યોગેશ પટેલ

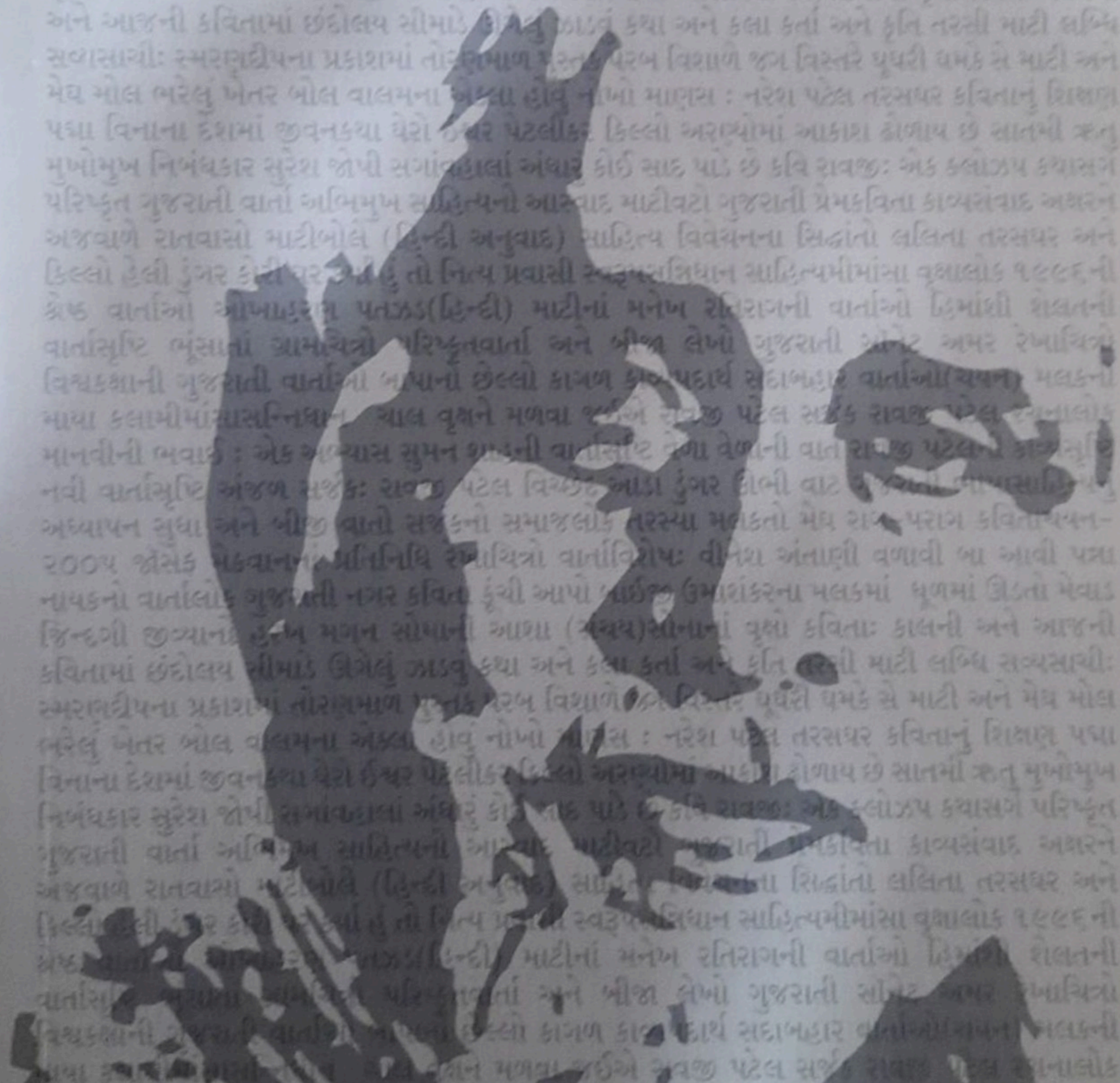

Manilal H. Patel Vyaktitv Ane Vangmay
By : Yogesh Patel
(2019 : Parshva Publication)

ISBN : 978-93-5108-996-4

મુદ્રણ-અધિકાર : દર્શ પટેલ

કિંમત : રૂ. ૨૯૦

પ્રથમ આવૃત્તિ : જૂન ૨૦૧૯

પ્રત : ૫૦૦

ગુજરાત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગરની આર્થિક સહાયથી પ્રકાશિત

પ્રકાશક :
યોગેશ પટેલ
શ્રીમતી આર૦ એમ૦ પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કૉલેજ, સતલાસણા
અંબાજી હાઇવે, સતલાસણા, જિ. મહેસાણા ૩૮૪ ૩૩૦ મો. ૯૪૨૮૦ ૭૬૧૯૭

પ્રકાશન વ્યવસ્થા અને મુખ્ય વિક્રેતા :
બાબુભાઈ શાહ
પાર્શ્વ પબ્લિકેશન, ૧૦૨-૩ નંદન કોમ્પલેક્સ, મીઠાખળી રેલવે ફાટક સામે,
એલિસબ્રીજ, અમદાવાદ-૬

આવરણ : કેતન રાજ્યગુરુ

મુદ્રણ-અંકન : મહેશ ચાવડા
દિયા અક્ષરાંકન, ચાવડા નિવાસ, વાસણા(બો), તા. બોરસદ, જિ : આણંદ
વાસણા(બો)-૩૮૮ ૫૪૦, મો. ૯૯૦૯૧ ૦૦૧૨૭

અ નુ ક્ર મ

૧. જીવન-ઘડતર : પરિવેશ અને પરિબળો	01
૨. કવિતા : સંવેદન-અભિવ્યક્તિ અને વિશેષો	૧૩
૩. નવલકથા : વસ્તુ-વિચાર અને સંરચના	૩૭
૪. ટૂંકીવાર્તા : નવા સ્થિત્યંતરો અને સિદ્ધિ	૬૫
૫. નિબંધ : સૌંદર્યરાગ અને સંસ્કૃતિ	૮૮
૬. વિવેચન : ભાવન અને વિવેચન	૧૧૧
૭. પ્રવાસ અને ચરિત્ર : લેખનના નવા આયામો	૧૨૭
૮. સહલેખન અને સંપાદન	૧૪૧
૯. સામયિક-સંપાદન પ્રવૃત્તિ	૧૫૨
૧૦. સર્જક વ્યક્તિત્વ અને સર્જન વિશેષો	૧૫૮
૧૧. તારણો અને ઉપસંહાર	૧૬૭
●	
• પરિશિષ્ટ ૧ સર્જક સાથેની મુલાકાત	૧૭૬
• પરિશિષ્ટ ૨ સર્જકના તમામ ગ્રંથોની સૂચિ	૧૯૩
• પરિશિષ્ટ ૩ અભ્યાસનિમિત્ત ગ્રંથોની યાદી	૧૯૮
• પરિશિષ્ટ ૪ સ્વરૂપ પ્રમાણે સર્જન	૨૦૩
• પરિશિષ્ટ ૫ સૂચિ	૨૧૫

ગ્રામીણ આદિવાસી સ્ત્રીઓમાં કુટુંબ નિયોજન

(એક સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ)

ડૉ. કલ્પના બી. ચૌધરી

શ્રીમતી આર.એમ.પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કૉલેજ • સતલાસણા •
ગ્રંથાલય
DK43

ગ્રામીણ આદિવાસી સ્ત્રીઓમાં કુટુંબનિયોજન

(એક સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ)

પ્રા. ચૌધરી કલ્પનાબેન બી.

ગ્રામીણ આદિવાસી સ્ત્રીઓમાં કુટુંબનિયોજન

(એક સમાજશાસ્ત્રીય અભ્યાસ)

સાર્થ પબ્લીકેશન

૫૧૪, વીરાણી ચેમ્બરર્સ

સરદાર ગંજ આણંદ

ગુજરાત

૯૭૩૭૯૩૧૭૭૭, ૯૪૨૬૫૮૩૫૮૯

307.772
CHA
71263

Vendor
Bill No
Price 2195/-
Accession 71263
Sing of Librarian

પ્રથમ સંસ્કરણ – ૨૦૧૯

ISBN - 978-93-87815-91-9

ચેતવણી

લેખક તથા પ્રકાશકની પૂર્વ મંજૂરી સીવાય પુસ્તકનો કોઈપણ ભાગ કે તેની કોપી બનાવી શકાશે નહીં.

ભારતમાં પ્રકાશન

શ્રી અભિષેક દહૌલિયા દ્વારા સાર્થ પબ્લિકેશન માટે પ્રકાશિત તથા મુદ્રાબાઈન્ડીંગ, વિદ્યાનગર, આણંદ દ્વારા ટાઈપસેટીંગ તથા ઓફસેટ પ્રિંટર્સ વલ્લભ વિદ્યાનગર, આણંદ દ્વારા પ્રકાશિત.

શ્રીમતી આર. એમ. પ્રજાપતિ આર્ટ્સ કોલેજ
ગ્રંથાલય
D/૨43
સતલાસણા

અનુક્રમણિકા

વિષયપ્રવેશ..૦૭

સાહિત્યની સમીક્ષા ૫૬

અભ્યાસ ક્ષેત્રનો પરીચય અને ઉતરદાતાની જ્ઞાતિનો પરિચય ૮૭

કુટુંબનિયોજન કાર્યક્રમનું માળખુ ૧૮૦

કુટુંબનિયોજન પધ્ધતિ અંગે આદિવાસી સ્ત્રીઓના ૧૯૯

અભિપ્રાયોઅને પ્રચાર-પ્રસાર અંગેની માહિતી ૨૪૦

કુટુંબનિયોજનને સફળ બનાવવાના આદિવાસી ૨૫૭